

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/56/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2116213147
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bibiána Ťažiarová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2116213147.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Bibiána Ťažiarová a sudcov: JUDr. Martin Holič a Mgr. Renáta Gavalcová, v právnej veci žalobcov: 1/ A. H., nar. X.X.XXXX, bytom T. XXX, 2/ T. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, 3/ Q. H., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XXX, všetci zastúpení splnomocnencom: JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s.r.o., IČO: 36 264 750, so sídlom Bratislava, Vajnorská cesta 37, proti žalovaným: 1/ Milan Hujsi - M H Trans, IČO: 33 220 140, so sídlom Cífer, Marka Čulena 983/51, zastúpeného AK: JUDr. Miloš Chrenko, so sídlom Trnava, Hlavná 25, 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., IČO: 00 151 700, so sídlom Bratislava, Dostojevského rad 4, 3/ Športové gymnázium Jozefa Herdu, IČO: 00 352 519, so sídlom Trnava, J. Bottu 31, zastúpeného AK: JUDr. Peter Sopko, so sídlom Trnava, Paulínska 24, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobcov 1/, 2/, 3/, žalovaného 1/, žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 37C/35/2016-220 zo dňa 27. septembra 2017 v spojení s uznesením č. k. 37C/35/2016-239 zo dňa 27. novembra 2017, takto

r o z h o d o l :

I. Odvolací súd odvolanie žalovaného 1/ voči v poradí piatemu výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie **o d m i e t a**.

II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých v poradí prvom, druhom, treťom a piatom výroku **m e n í t a k**, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 20.000,- Eur a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 20.000,- Eur a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 3/ sumu 10.000,- Eur a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, napadnutý v poradí štvrtý výrok a napadnutý v poradí šiesty výrok vo zvyšku zamietnutej žaloby voči žalovanému 2/ **p o t v r d z u j e**.

III. Napadnuté v poradí šiesty a siedmy výrok **m e n í t a k**, že žalobkyni 1/ priznáva voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy 20.000,- Eur, žalobcovi 2/ priznáva voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy 20.000,- Eur, žalobcovi 3/ priznáva voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy 10.000,- Eur na súde prvej inštancie.

IV. Napadnutý v poradí ôsmy výrok **m e n í t a k**, že žalovanému 3/ vo vzťahu k žalobcom 1/, 2/, 3/ nepriznáva náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

V. Závislý v poradí deviaty výrok **m e n í t a k**, že ukladá žalovanému 1/ a žalovanému 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne Okresnému súdu Trnava súdny poplatok vo výške 500,- Eur a žalovanému 2/ ukladá zaplatiť Okresnému súdu Trnava súdny poplatok vo výške 1.066,- Eur a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

VI. Medzi žalobcami 1/, 2/, 3/ a žalovaným 1/ žiadna zo strán n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

VII. Žalobcom 1/, 2/, 3/ p r i z n á v a voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

VIII. Žalobcom 1/, 2/, 3/ n e p r i z n á v a voči žalovanému 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie (v poradí prvým výrokom) uložil žalovanému 1/ zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 20.000,- Eur, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, (v poradí druhým výrokom) uložil žalovanému 1/ zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 20.000,- Eur, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, (v poradí tretím výrokom) uložil žalovanému 1/ zaplatiť žalobcovi 3/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 10.000,- Eur, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, (v poradí štvrtým výrokom) vo zvyšku návrh (akt. žalobu) žalobcov voči žalovanému 1/ zamietol, (v poradí piatym výrokom) návrh (akt. žalobu) voči žalovanému 2/ zamietol, (v poradí šiestym výrokom) vo vzťahu žalobcov a žalovaného 1/ rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, (v poradí siedmym výrokom) žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal, (v poradí ôsmym výrokom) žalovanému 3/ priznal vo vzťahu k žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, (v poradí deviatym výrokom) uložil žalovanému 1/ zaplatiť Slovenskej republike na účet okresného súdu súdny poplatok vo výške 3.000,- Eur, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku. Uznesením č. k. 37C/35/2016-239 zo dňa 27. 11.2017 zmenil rozsudok v poslednom (deviatom) výroku tak, že výška súdneho poplatku je 1.566,- Eur.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 16, § 415, § 420, § 427, § 428 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2, § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len zákon o povinnom zmluvnom poistení), aj s poukazom na procesné ustanovenia § 251, § 255 Civilného sporového poriadku, § 6 ods. 1 a § 7 ods. 1 prvá veta, v spojení s § 4 ods. 2, písm. i), j) a § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch), položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že dňa X.X.XXXX v čase o 15,55 hod. na diaľnici D1 na 72,938 km v smere od Piešťan do Trnavy, K. H. ako vodič autobusu zn. MAN 13, EČ: TT-651DI zišiel s autobusom mimo diaľnice na trávnatú plochu, na ktorej prišlo k prevráteniu autobusu a jeho pádu na nižšie položené pole; na následky spôsobených zranení v dôsledku znemožnenia dýchacích pohybov po pritlačení tela a ďalších zranení utrpených pri dopravnej nehode na mieste nehody podľahla (okrem iných) R. H.. Uvedený skutok vodiča K. H. bol kvalifikovaný ako prečin všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, 2, 4 Trestného zákona, v spojení s § 138, písm. h) Trestného zákona a za tento skutok mu bolo vznesené obvinenie Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Trnave, odbor kriminálnej polície, pod ČVS: ORP-866/-VYS-TT-2014Hu dňa 7.6.2014 a bola na neho Okresnou prokuratúrou Trnava pod 2PV 511/14/2207-56 z 2.4.2015 podaná na Okresný súd Trnava obžaloba; vodič bol (neprávoplatným) rozsudkom Okresného súdu Trnava č. 30T/45/2015-2037 zo dňa 7.12.2016 uznaný vinným za spáchanie prečinu všeobecného ohrozenia podľa § 285, ods. 1, ods. 2 a ods. 4 Trestného zákona a bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov, mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo v trvaní 7 rokov. Motorové vozidlo (autobus) bolo vlastníctvom žalovaného 1/, ktorý bol aj jeho prevádzkovateľom, ako aj zamestnávateľom vodiča. K motorovému vozidlu mal žalovaný 1/ v čase dopravnej nehody uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu so žalovaným 2/, č. poistnej zmluvy 8080080336/3. Žalobcovia 1/ a 2/ boli rodičmi alebo jej R. H., žalobca 3/ bol jej bratom. V čase dopravnej nehody bola R. H. žiačkou Športového gymnázia Jozefa Herdu v Trnave, (pôvodného) žalovaného 3/, voči ktorému žalobcovia v priebehu konania vzali návrh späť, a konanie bolo voči nemu zastavené. Vzťahy medzi nebohcou R. H. a žalobcami boli normálne, rodina žila v spoločnej domácnosti, prežívali plnohodnotný život bez negatív (dovolenky, oslavy, výlety, bežný spoločný a rodinný život), pomáhali si, podporovali sa. S úmrtím dcéry a sestry sa žalobcovia

doposiaľ nevyrovnali, denne/týždenne navštevujú cintorín. Bezprostredne po nehode a v čase pohrebu boli žalobcovia vystavení medializácii, a (pre nich) nežiaducej pozornosti verejnosti. Žalovaný 1/ zaslal žalobcom kondolenčný list a smútočný veniec na pohreb - osobne sa im neospravedlnil, na pohrebe R. H. sa nezúčastnil, žiadnu finančnú satisfakciu žalobcom neposkytol; vodič autobusu sa žalobcom neospravedlnil, nevyjadril im ľútosť, neposkytol žiadnu finančnú satisfakciu. Žiadny zo žalobcov po smrti R. H. nebol psychiatricky liečený, neboli hospitalizovaní, krátku dobu užívali lieky na ukludnenie. Žalobcovia 1/ a 2/ sa jedenkrát zúčastnili na pohovore s psychológom; zdravotný stav sa ani jednému zo žalobcov v súvislosti s úmrtím R. H. nezhoršil. Žalovaný 1/ je starobný dôchodca s dôchodkom 396,- Eur mesačne, žiadne iné príjmy nemá, nevlastní žiadny nehnuteľný majetok ani motorové vozidlá, nehnuteľnosť, v ktorej býva (v P.) vlastnil, tesne po nehode ju previedol titulom darovania na manželku (údajne na uzatvorení zmluvy boli už dávno dohodnutí).

4. Súd prvej inštancie právne uzavrel, že žalobu žalobcov voči žalovanému 2/ je potrebné zamietnuť; voči žalovanému 1/ je žaloba v zásade dôvodná, avšak nestotožnil s navrhovanou výškou nemajetkovej ujmy. Mal za to, že žalovaný 2/ nebol v konaní pasívne legitimovaný. Zo zákona o povinnom zmluvnom poistení nevyplýva ani jeden zo spôsobov, ktorý by založil pasívnu solidaritu, pričom ani § 15 nedáva pre tento záver dostatočný podklad. Zákon o povinnom zmluvnom poistení v § 4 ods. 1 vymedzuje úplne presne rozsah poistenia zodpovednosti a nevyplýva z neho, že by pod pojem škoda bolo možné podriaďiť aj nemajetkovú ujmu, pričom ustanovenie explicitne vymenúva aké právo poistenému z poistenia vyplýva vo vzťahu k poisťovateľovi, ktorý za neho hradí poškodenému preukázané nároky. Pre posúdenie otázky pasívnej vecnej legitímácie poisťovne je rozhodujúce čo sa rozumie pod pojmom škoda použitým v zákone o povinnom zmluvnom poistení, pričom je použiteľný rozsudok ESD dvora zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/2012 ktorý rozhodol, že článok 3, ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005 a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS z 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Z uvedeného potom vyplýva, že priznanie nároku uplatňovaného voči poisťovni (s poukazom na krytie povinným poistením motorového vozidla) je podmienené úpravou vnútroštátneho práva; unijné právo vzťahu ohľadne náhrady škody nereguluje, keď harmonizácia sa týka až následného poistného krytia utrpenej nemajetkovej ujmy, ak ju vnútroštátne právo priznáva. Zákon o povinnom zmluvnom poistení v § 4 ods. 1 vymedzuje rozsah poistenia zodpovednosti, ktorým treba rozumieť zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve - z poistnej zmluvy, ani zo znenia zákona však nevyplýva že by pod pojem škoda bolo možné podriaďiť aj nemajetkovú ujmu, nakoľko ustanovenie § 4 ods. 2 explicitne vymenúva aké právo poistenému z poistenia vyplýva vo vzťahu k poisťovateľovi. Uplatnenie nároku v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka logicky a systematicky nespadá pod úpravu náhrady škody (spadá pod právne prostriedky na ochranu práv na ochranu osobnosti), a v tomto prípade právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje peňažnú satisfakciu, nie náhradu škody. Právo na ochranu osobnosti je svojbytným a samostatným nárokom, ktorému Občiansky zákonník poskytuje osobitnú ochranu, preto uplatnenie práva na náhradu škody nedoplnuje, nerozširuje, ani nenahrádza uplatnenie nárokov z titulu práva na ochranu osobnosti - pokiaľ by si chcel poškodený subjekt uplatňovať nároky z titulu ochrany osobnosti v rámci poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla voči poisťovni, bolo by potrebné aby krytie nárokov z daného právneho titulu bolo v poistnej zmluve osobitne zmluvne dojednané. Na záver konštatoval, že zo smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami nevyplýva, že by nárok v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka bolo možné považovať za škodu, pretože aj citovaná smernica pracuje s pojmom zodpovednosť za škodu a nie s iným nárokom, ktorý je založený na iných princípoch; taktiež z čl. I ods. 1 smernice Rady 90/232/EHS zo dňa 14.5.1990 nevyplýva, že by poistenie uvedené v čl. III ods. 1 smernice Rady 72/146/EHS malo pokrývať nemajetkovú ujmu, pretože sa vzťahuje na pokrytie zodpovednosti za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča

vyplývajúce z prevádzky vozidla. Z čl. 1 ods. 2 smernice Rady 72/166/EHS sa pre účely tejto smernice považuje za poškodeného ten, kto je oprávnený na náhradu, avšak pokiaľ ide o škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Nárok na nemajetkovú ujmu nie je nárokom na náhradu škody, a preto nemožno dospieť k záveru, že by bolo možné považovať výklad pojmu náhrada škody a škody na zdraví za eurokonformný výklad, nakoľko pojem škoda sa nedá stotožniť s pojmom ujma - iný výklad by podľa názoru súdu bol znásilnením jedného rozhodnutia ESD, a jeho napasovaním (pri zneužívaní pojmu „eurokonformnosti) na súdený prípad (resp. celú skupinu súdených prípadov), pravdepodobne s vidinou zaplatenia nároku od subjektu, ktorý je ekonomicky silný a stabilnejší ako skutočný pôvodca zásahu do osobnostných práv (v súdenom prípade prevádzkovateľ motorového vozidla - žalovaný 1/).

5. V časti žaloby voči žalovanému 1/, ktorým žiadali žalobcovia priznať nemajetkovú ujmu vo výške po 75.000,- Eur žalobcom 1/ a 2/ a 50.000,- Eur žalobcovi 3/ z dôvodu, že žalovaný 1/ bol prevádzkovateľom vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda pri ktorej zahynula R. H., a tiež zamestnávateľom vodiča motorového vozidla, čím zasiahol do osobnostných práv žalobcov, do ich práva na súkromie a rodinný život, sa okresný súd so žalobou v zásade stotožnil. Skúmal pasívnu legitimáciu žalovaného 1/, (ktorý namietal jej nedostatok) a dospel k záveru, že žalovaný 1/ je pasívne legitimovaným subjektom v spore. Skutok vodiča K. H. bol kvalifikovaný ako prečin všeobecného ohrozenia podľa § 285, ods. 1, ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, v spojení s § 138, písm. h) Trestného zákona pričom (doposiaľ neprávoplatným) rozsudkom Okresného súdu Trnava č. 30T/45/2015-2037 zo dňa 7.12.2016 uznaný vinným za spáchanie prečinu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, ods. 2 a ods. 4 Trestného zákona a bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov, a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo v trvaní 7 rokov. Pri posudzovaní existencie pasívnej legitimácie na strane žalovaného 1/ prihliadol na dve skutočnosti, a to 1/ že motorové vozidlo bolo vlastníctvom žalovaného 1/, ktorý bol aj jeho prevádzkovateľom a 2/, že zamestnávateľom vodiča motorového vozidla bol žalovaný 1/. Stotožnil sa s názorom žalobcov, že ak pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpela na svojej osobnosti fyzická osoba, sa používa analogicky ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, je možné analogicky použiť aj § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka pri určení osoby zodpovednej za zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný osobitnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov - žalovaný 1/ je teda za neoprávnený zásah do práva žalobcov a za nemajetkovú ujmu spôsobenú na ich osobnostiach zodpovedný (popri vodičovi, ktorý však v konaní žalovaný z neznámeho dôvodu nebol) objektívne ako prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená (§ 427 Občianskeho zákonníka). Žalovanému 1/ svedčí pasívna legitimácia aj z dôvodu, že ako zamestnávateľ vodiča - vinníka dopravnej nehody, je zodpovedný za jeho konanie (§ 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Okresný súd sa však nestotožnil s názorom, že na strane žalovaného 1/ existujú liberačné dôvody. Je úplne nepochybné, že zásah do práv žalobcov bol vyvolaný osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku a pri vynaložení „všetkého“ úsilia bolo možné zabrániť škode; otázka či príčinou vzniku dopravnej nehody bolo výlučne protiprávne konanie vodiča, alebo (aj) zlý technický stav dopravného prostriedku je vo vzťahu k vzniku objektívnej zodpovednosti žalovaného 1/ irelevantná. Navyše v prípade udalosti, ktorá vznikne pri okolnostiach, ktoré majú pôvod v prevádzke (dopravnú nehodu totiž nezavinila žiadna neovládateľná prírodná sila, živel, ani žiadna „tretia“ osoba“, keď samotného vodiča nemožno za tretiu osobu považovať, nakoľko ako osoba riadiaca dopravný prostriedok bol súčasťou tejto „prevádzky“), možnosť liberácie vôbec nie je prípustná.

6. Spôsobenie smrti blízkej osoby je bezpochyby zásahom do osobnostných práv pozostalých, hlavne do ich práva na súkromie a rodinný život, nakoľko vzťahy medzi nebohú R. H. a žalobcami (1/ a 2/ ako rodičmi a 3/ ako súrodencom) boli normálne, rodina žila v spoločnej domácnosti, prežívali plnohodnotný život bez negatív (dovolenky, oslavy, výlety, bežný spoločenský a rodinný život), pomáhali si, podporovali sa; žalobcovia silne a intenzívne prežívali, a prežívajú smrť dcéry a sestry, s jej úmrtím sa doposiaľ nevyrovnali, denne/týždenne navštevujú cintorín. Bezprostredne po nehode a v čase pohrebu boli žalobcovia vystavení medializácii a (pre nich) nežiaducej pozornosti verejnosti. V dôsledku nečakanej smrti blízkej osoby prežívajú žalobcovia pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku, stratili možnosť viesť s ňou súkromný život a sú od jeho smrti ochudobnení o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o stratu radosti s ním prežívaných - protiprávnym konaním žalovaného 1/ prišlo tak k nezvratnej deštrukcii týchto medziľudských väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov, a tým k zásahu do ich osobnostných práv, a práva na súkromie a rodinný život; vzniknutá trauma je zo života žalobcov prakticky neodstrániteľná. Uzavrel, že je na mieste postup a použitie ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko postup podľa ods. 1 tohto ustanovenia sa okresnému súdu nezdá postačujúci, resp. ani nie je dost' dobre možný vzhľadom na

nezvratnosť situácie (smrť), v tomto konkrétnom prípade prichádza do úvahy náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej výšku určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, ale aj na osobu škodcu (žalovaného 1/). Dospel k záveru že nie je namieste poskytnutie nemajetkovej ujmy vo výške tak, ako to požadujú žalobcovia, nakoľko nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do ich osobnostných práv, neboli preukázané mimoriadne zvýšené nepriaznivé následky smrti R. H. na nich. Je síce pravdou že žalobcovia a nebohá mali medzi sebou vytvorené silné väzby, ale jej strata (s ktorou takmer nie je možné sa vyrovnáť, čo okresný súd chápe a akceptuje) je zmiernená tým, že žalobcovia ostali žiť v spoločnej domácnosti ako dovtedy, žijú a fungujú v podstate „normálnym“ životom (pracujú), nebolo preukázané že smrť R. H. mala výrazne nepriaznivé následky na zdravotný stav žalobcov, neboli liečení psychiatricky, pomoc psychológa použili žalobcovia 1/ a 2/ raz, neboli hospitalizovaní, nebrali lieky (okrem utlmujúcich liekov tesne po nehode, resp. v čase pohrebu R. H.), nič sa nezmenilo na ich spoločenskom alebo pracovnom postavení. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol na účel, ktorý chcú žalobcovia peniaze použiť a dospel k záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy v tomto prípade plní len úlohu satisfakčnú. Okresný súd vzal tiež do úvahy okolnosti, za ktorých k dopravnej nehode prišlo (s najväčšou pravdepodobnosťou zlyhanie ľudského faktora - vodiča dopravného prostriedku, na ktoré žalovaný 1/ nemal priamy dosah) a čiastočne tiež na príjmové a majetkové pomery žalovaného 1/, ktorý nevlastní žiadny majetok vyššej hodnoty a je starobný dôchodca. Prisúdenie nemajetkovej ujmy v požadovanej výške spolu 200.000,- Eur okresný súd, preto považoval na príliš vysoké, ktorým by fakticky znemožnil resp. mimoriadne sťažil žalovanému 1/ ďalší život (už aj uspokojovanie jeho základných potrieb). Prisúdenie nemajetkovej ujmy pre žalobcov v celkovej výške 50.000,- Eur sa zdá primerané (aj keď si uvedomuje, že smrť blízkej osoby - dcéry a sestry - nemožno nahradiť žiadnym finančným plnením, ktoré by bolo trebárs aj vyššie ako žiadané žalobcami).

7. Vo vzťahu žalobcov a žalovaného 1/ okresný súd nepriznal nárok na náhradu trov konania žiadnej zo strán sporu, nakoľko žalobcovia 1/ a 2/ boli úspešní v časti 26,67 %, žalobca 3/ v časti 20 %, žalovaný 1/ bol úspešný v časti 73,33 %, resp. 80,00 %. Mal za to, že priznanie nároku žalovanému 1/, hoci bol v spore úspešnejší s ohľadom na charakter prejednávanej veci, by bolo nemorálne a neetické, a jednak rozhodnutie o výške poskytnutej nemajetkovej ujmy záležalo na úvahe súdu. Žalovanému 2/, ktorý bol v spore plne úspešný, trovy konania nevznikli, resp. o ich náhradu výslovne nežiadal, preto mu ich nepriznal. Žalovanému 3/ priznal vo vzťahu k žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. K zastaveniu konania v celom rozsahu voči žalovanému 3/ došlo za situácie, keď žaloba bola na súd podaná dňa 7.6.2016, žalovaný 3/ sa k nej vyjadril a následne podaním došlým súdu dňa 12.5.2017 žalobcovia bez akéhokoľvek odôvodnenia žalobu voči žalovanému 3/ vzali späť. S poukazom na uvedené dospel k záveru, že späťvzatie žaloby voči žalovanému 3/ zavinili žalobcovia (ktorí teda logicky nemajú nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k nemu); keďže žalovanému 3/ vznikli trovy konania, priznal mu náhradu v rozsahu 100 % podľa § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (výsledok v spore je potrebné považovať za plný úspech žalovaného 3/). O povinnosti zaplatiť súdny poplatok vo výške 3.000,- Eur žalovaným 1/ rozhodol v zmysle ustanovení § 6 ods. 1 a § 7 ods. 1, prvá veta, v spojení s § 4 ods. 2, písm. i), j) a § 2 ods. 2, prvá veta zákona o súdnych poplatkoch a položky 1 písm. a) sadzovníka súdnych poplatkov, nakoľko žalobcovia boli v tomto konaní oslobodení od platenia súdneho poplatku, pričom uvedená povinnosť prechádza v rozsahu prisúdenej sumy (spolu vo výške 50.000,- Eur) na žalovaného 1/.

8. Proti rozsudku výlučne voči v poradí štvrtému, piatemu, šiestemu, ôsmemu výroku podali odvolanie žalobcovia 1/, 2/, 3/, pričom navrhli rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s poukazom ust. § 365 ods. 1 písm. b), f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentovali tým, že okresný súd mal pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadať na nepravdivú výpoveď žalovaného 1/ ako aj na prevod nehnuteľnosti žalovaným 1/ na jeho manželku. Podľa výsledkov trestného konania, predmetný autobus vôbec nebol spôsobilý na prevádzku, lebo nebol vybavený funkčnými bezpečnostnými pásmi, o čom žalovaný 1/ konaní pred súdom prvej inštancie klamal. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy mal okresný súd prihliadnúť aj na tieto okolnosti, resp. ak tak neurobil, toto svoje konanie riadne odôvodniť. Okresný súd neprihliadol na dožitý vek nebohej (18 rokov), ktorá mala svoj život pred sebou, pričom tento nemohla naplniť a dopravná nehoda pretrhla všetky jej väzby na rodinu, priateľov, známych. V tomto zmysle je smrť mladej osoby vážnejším následkom ako smrť niekoho, kto svoj život mohol riadne prežiť ak už nie celý, tak aspoň z jeho prevažnej časti. Rozhodnutie o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nezodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia s poukazom na rozhodnutia ÚS SR sp. zn. IV.

ÚS 115/03, I. ÚS 154/2005, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Georgiadis v. Grécko, RuizTorija v. Španielsko, Kraska v. Švajčiarsko. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadostučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako "obete porušenia Dohovoru o ľudských právach". Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Poukázali na nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09, sp. zn. I. ÚS 2844/14. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí byť popri zohľadnení individuálnych okolností porovnateľná aj s náhradou priznanou súdmi v iných obdobných prípadoch. Súd prvej inštancie priznal žalobcom výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá nezohľadňuje spoločensko-ekonomické zmeny a stav daný v čase rozhodnutia, kedy priznaná náhrada za stratu dcéry a sestry napadnutým rozhodnutím sa nejaví spravodlivá a vyvažujúca vo vzťahu k ujme ktorú touto stratou žalobcovia utrpeli. Z pohľadu výšky priznanej náhrady tak žalobkyni 1/ a žalobcu 2/ ako náhrada za stratu dcéry a žalobcovi 3/ ako náhrada ujmy spočívajúcej v strate súrodenca má teda byť primeraná náhrada vo výške 5,3-násobku, resp. 2,65-násobku priemerného mesačného platu sudcu v Slovenskej republike. Dynamickosť zmien spoločensko-ekonomických pomerov dokladuje aj vývoj minimálnej mzdy. Žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur je k minimálnej mzde dnes v rovnakom pomere ako bola v roku 2000 suma 6.082,- Eur a v roku 1993 suma 3.374,- Eur a žalobcovi 3/ priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 10.000,- Eur je k minimálnej mzde dnes v rovnakom pomere ako bola v roku 2000 suma 3.041,- Eur a v roku 1993 suma 1.687,- Eur. Náhrada za stratu dcéry a sestry pre žalobcov tak predstavuje 42 resp. 21 platov (3,5 roka resp. 1,75 roka) príjmu zamestnanca s najnižším možným platom. Žalobcom 1/ a 2/ okresný súd priznal 21,19 násobok priemerného platu zamestnanca a žalobcovi 3/ 10,59 násobok priemerného platu zamestnanca. Stratu dcéry a súrodenca tak má primerane vyvážiť to, čo zarobí priemerný zamestnanec za 1,77 roka resp. menej než za jeden rok. Poukázali na § 94 Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, podľa ktorého je maximálna výška sumy jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky od 1. januára 2017 je 53.503,20 Eur a rovnako maximálna suma jednorazového odškodnenia nezaopatrených detí od 1. januára 2017 je 53.503,20 Eur. Ďalšou podstatnou skutočnosťou preukazujúcou postupnú zmenu pomerov, ktorá má za následok zmenu hodnoty peňazí a teda ovplyvňuje skutočnú hodnotu náhrady, ktorou je primerané zadostučinenie priznávané vždy v peniazoch je inflácia, vyjadrujúca medziročný nárast spotrebiteľských cien. Ak má mať pre poškodeného priznané odškodnenie rovnakú hodnotu museli by dnes súdy priznávať ako náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch osobám blízkym obetiam dopravných nehôd trikrát toľko, ako priznávali v roku 1993 a takmer dvojnásobok toho, čo priznávali v roku 2000. Je správne a dôvodné, že súdy vo všeobecnosti odôvodňujú primeranosť nimi priznávanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy vo veciach ochrany osobnosti skoršími rozhodnutiami súdov v obdobných právnych veciach s prihliadnutím na individuálne okolnosti toho ktorého prípadu. K zamietnutému výroku voči žalovanému 2/ uviedli, že zamietnutie žaloby voči žalovanému 2/ považujú za nesprávne právne posúdenie veci s poukazom na judikatúru Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová, uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 206/2015, III. ÚS 645/2015, III. ÚS 666/2016, II. ÚS 847/2016, rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo/I/2016.

9. V súvislosti v poradí šiestym výrokom o náhrade trov konania medzi žalobcami a žalovaným 1/ argumentovali tým, že žalobcovia boli procesne čo do základu uplatneného nároku úspešní a náhrada trov konania by im mala byť priznaná v plnej výške z prisúdenej sumy. V žalobe odôvodnili pasívnu legitímáciu žalovaného 3/, s tým že v čase dopravnej nehody bola R. H. žiačkou žalovaného 3/ a k dopravnej nehode prišlo počas cesty z literárnej exkurzie organizovanej v rámci vzdelávacej činnosti žalovanej 3/, resp. v priamej súvislosti s ňou. Podaním žalobcov zo dňa 12.5.2017 došlo k späťvzatiu žaloby voči žalovanému 3/ a zároveň navrhli, aby okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania 3/ aplikoval § 257 Civilného sporového poriadku a náhradu trov konania mu nepriznal. Aplikáciu § 257 Civilného sporového poriadku odôvodnili tým, že v čase podania žaloby žalobcovia v rámci vykonaného dokazovania v trestnom konaní mali vedomosť o tom, že učiteľky vykonávajúce prácu pre žalovaného 3/ v pracovnom pomere konali v rozpore so svojimi povinnosťami, v čase dohľadu nad študentmi - večer pred jazdou spolu s vodičom autobusu popíjali alkohol, následne počas jazdy nevenovali žiakom vôbec pozornosť a spali (resp. jedna čiastočne drialala). Zároveň od žiakov v rozpore so zákonom vôbec nevyžadovali, aby boli počas jazdy pripútaní, pričom nebolo zrejmé vyhodnotenie v akej miere sa toto ich porušenie povinností podieľalo na vzniku škodlivého následku. Táto pochybnosť bola odstránená až po vykonaní dokazovania znalcami z odboru doprava cestná a zdravotníctvo v trestnom konaní

a následným vydaním odsudzujúceho rozsudku v trestnom konaní vedenom pred Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 30T/45/2015.

10. Žalovaný 1/ podal odvolanie výlučne proti v poradí prvému, druhému, tretiemu, piatemu, šiestemu, deviatemu (pozn. odvolacieho súdu v odvolaní výslovne uviedol aj deviaty výrok hoci neuviedol osobitnú odvolaciu argumentáciu) výroku napadnutého rozsudku, ktorý navrhol v napadnutom rozsahu zmeniť a žalobu zamietnuť, alternatívne zmeniť tak, že zaviazá zaplatiť žalobcom priznanú sumu aj žalovaného 2/. Argumentoval tým, že žalovaný 1/ žiadnym svojím konaním či opomenutím neoprávnený zásah do osobnosti žalobcov nezavinil, nie je pôvodcom zásahu. I v prípade, ak by bolo možné aplikovať princíp analógie a na právny vzťah vzniknutý neoprávneným zásahom do osobnostných práv žalobcov použiť analogicky ustanovenia o zodpovednosti za škodu (ergo objektívnu zodpovednosť žalovaného 1/ ako prevádzkovateľa vozidla), nebol by nárok žalobcov opodstatnený, a to s poukazom na liberáčne dôvody. Dokazovaním (trestným spisom sp. zn. 30T/45/2015) bolo preukázané, že autobus bol v bezchybnom technickom stave a nehoda nebola zapríčinená technickou poruchou autobusu, materiálovými vadami či zlyhaním súčastok, teda žiadnou okolnosťou, ktorá by mala pôvod v dopravnom prostriedku a teda v osobitnej povahe prevádzky. Jedinou príčinou dopravnej nehody tak zrejme bolo zlyhanie vodiča a teda porušenie právnej povinnosti treťou osobou. Poukázal na znalecký posudok č. 7/201 zo dňa 16.1.2015 vypracovaný (znaleckou organizáciou EXPERT GROUP, k.s.) v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 30T/45/2015. Skutočnosť, žiaden z cestujúcich autobusu nebol počas jazdy pripútaný, zrejme podstatným spôsobom prispela k následkom dopravnej nehody, ktorým bol o.i. smrť dcéry, resp. sestry žalobcov. V prípade, ak by bola daná zodpovednosť žalovaného 1/ za zásah, ako aj absencia liberáčnych dôvodov, jednoznačne bolo nesprávne rozhodnutie v poradí piatom výroku (zamietnutie žaloby voči žalovanému 2/), keď tento názor je nesprávny a v rozpore s najnovšou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR, tak aj s judikatúrou Ústavného súdu SR (poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016, rozsudok NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016). Nesprávny je v poradí šiesty výrok, keď okresný súd skonštatoval, že žalovaný 1/ bol síce úspešný v rozsahu 73 %, resp. 80 % (keď žaloba žalobcov bola z prevažnej časti zamietnutá), avšak nárok na náhradu trov konania ako úspešnejšej strane sporu mu nepriznal jednak s poukazom na nemorálnosť a neetickosť takéhoto nároku, ako i s poukazom na skutočnosť, že rozhodnutie o výške náhrady záležalo na úvahe súdu. Ani jeden argument neobstoí a nemá oporu v zákone. Argument, že rozhodnutie o výške priznanej náhrady záležalo na úvahe súdu bol relevantný v minulosti, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (§ 142 ods. 3), avšak za súčasnej právnej úpravy už tomu tak nie je a Civilný sporový poriadok aplikuje len zásadu úspechu vo veci.

11. K odvolaniu žalovaného 1/ sa vyjadrili žalobcovia 1/, 2/, 3/ a uviedli, že zotrvávajú na argumentácii uvedenej vo svojom odvolaní. Žalovaný 1/ bol v čase, kedy k neoprávnenému zásahu do práv žalobcov došlo prevádzkovateľom dopravného prostriedku, a teda zodpovednosť je daná podľa § 427 Občianskeho zákonníka, rovnako bol aj zamestnávateľom vinníka predmetnej dopravnej nehody, a teda zodpovednosť je daná podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka (rozhodnutie NS ČR, sp. zn. 30 Cdo/999/2007). Žalovaný 1/ za neoprávnený zásah do práva žalobcov a za nemajetkovú ujmu spôsobenej na ich osobnostiach zodpovedá objektívne ako zamestnávateľ vinníka dopravnej nehody a ako prevádzkovateľ vozidla, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená. Pokiaľ žalovaný 1/ poukazuje na liberáčny dôvod podľa § 428 Občianskeho zákonníka, stotožňuje rozdielne pojmy, a to "okolnosti majúce pôvod v prevádzke" a "škoda spôsobená osobitnou povahou prevádzky", čím prichádza k nesprávnemu záveru. Je nepochybné, že škoda a aj zásah do práv žalobcov bol vyvolaný osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku a bezpochyby aj s ohľadom na výsledok trestného konania, pri vynaložení všetkého úsilia bolo možné zabrániť škode. Z vykonaného dokazovania bez pochyby vyplýva, že predmetný autobus nebol spôsobilý pre prevádzku a nebol v potrebnom technickom stave, keď to nebolo príčinou vzniku dopravnej nehody. Otázka, či príčinou vzniku dopravnej nehody bolo výlučne protiprávne konanie vodiča autobusu alebo či ňou bol zlý technický stav dopravného prostriedku je vo vzťahu k vzniku objektívnej zodpovednosti žalovaného ako zamestnávateľa a prevádzkovateľa dopravného prostriedku, a teda danosti jeho pasívnej vecnej legitímácie irelevantná.

12. K odvolaniam žalobcov 1/, 2/, 3/ a žalovaného 1/ sa vyjadril žalovaný 2/, ktorý uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny a navrhuje ho potvrdiť. Žalobcovia považujú sumu priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za neprimerane nízku, namietajú, že okresný súd nedostatočne odôvodnil priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, avšak na strane 20-21 prvoinštančný súd pritom podrobne odôvodňuje dôvody a výšku priznanej náhrady. Žalobcovia uvádzajú príklady vysokých odškodnení

vyplatených pozostalým obetí rôznych (hromadných) nešťastí, v týchto prípadoch však ide o rozhodnutia vlády SR, nie súdu. Poukázal na rozhodnutia NS SR, v ktorých boli priznané titulom peňažného zadosťučinenia podstatne nižšie sumy ako požadujú žalobcovia (rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo 139/2011, ktorým bola rodičom dieťaťa zomrelého pri dopravnej nehode suma priznaná suma 15.000,- Eur, sp. zn. 1Cdo 77/2009, ktorým bola priznaná suma 6.638,78 Eur/200.000,- Sk za úmrtie syna, pričom zaviazaný bol vždy len pôvodca zásahu). V prípade úmyselného spôsobenia smrti trestným činom má v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. oprávnený nárok na vyplatenie sumy päťdesiat násobku minimálnej mzdy (čo je pri zohľadnení sumy hrubej min. mzdy v r. 2014 suma $50 \times 352 = 17.600,-$ Eur) pričom ak právo majú viaceré osoby, rozdelí sa uvedená suma medzi nich rovnakým dielom, tak potom v tomto kontexte sa javí priznaná suma spolu 50.000,- Eur ako vysoká. Žalobcovia v podanom odvolaní opätovne poukazujú na judikatúru Ústavného súdu SR (I. ÚS 206/2015, III. ÚS 645/2015, III. ÚS 666/2016, II. ÚS 847/2016), kde podľa ich názoru Ústavný súd potvrdil správnosť aplikácie eurokonformného výkladu pojmu škoda v § 4 ods.2 písm. a) zákona o poistení zodpovednosti za škodu. Žalovaný 2/ nemá vedomosť o tom, že by ÚS SR zaujal stanovisko k takému výkladu zákona resp. k takým právnym záverom, aké učinil NS SR v rozhodnutiach, ktoré označil žalovaný (sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 3Cdo 301/2012, sp. zn. 8Cdo/219/2016), a že by teda takéto stanovisko (právne posúdenie) NS SR ohľadom pasívnej legitímácii poisťovne vo vzťahu k nemajetkovej ujme (podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka) uplatnenej voči poisťovateľovi z povinne zmluvného poistenia bolo predmetom sťažnosti prejednáanej ÚS SR. ÚS SR sa totiž v spomenutom rozhodnutí III ÚS 666/2016 zaoberal iným výkladom /inými závermi/. Žalobcovia na jednej strane citujú ojedinelé rozhodnutie jedného senátu NS SR sp. zn. 6MCdo/1/2016, na druhej strane sa vo svojej argumentácii nevysporiadali so žalovaným 2/ uvádzanou (predloženou) judikatúrou 3 rôznych senátov Najvyššieho súdu SR vo veciach rozhodovania o nemajetkovej ujme uplatnenej voči poisťovateľovi z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 3Cdo 301/2012, sp. zn. 8Cdo/219/2016). Rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 predstavuje odklon od predchádzajúcich jednotných rozhodnutí NS SR (sp. zn. 4Cdo 168/2009, 4Cdo 139/2011, 3Cdo 301/2012, 8Cdo/219/2016). Argumenty žalobcov ohľadom napadnutého v poradí šiesteho výroku sú v rozpore so zásadami Civilného sporového poriadku, ktorý pri náhrade trov konania aplikuje zásadu úspechu vo veci. Podľa zásady úspechu by mal byť posúdený i výrok rozsudku týkajúci sa náhrady trov štátu. Podľa odôvodnenia rozsudku (a následného opravného uznesenia) o povinnosti zaplatiť súdny poplatok okresný súd rozhodol tak, že vzhľadom na ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) a j) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch sú žalobcovia oslobodení od platenia súdneho poplatku a preto s poukazom na § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť prechádza na žalovaného 1/. Od platenia súdneho poplatku by boli žalobcovia oslobodení jedine v prípade, ak by si náhradu nemajetkovej ujmy uplatňovali priamo voči vinníkovi, ktorý by priamo im trestným činom spôsobil ujmu. V tomto prípade však trestný čin spôsobil subjekt, ktorý nie je žalovaný (vodič vozidla). Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ nespôsobili žalobcom žiadnu ujmu, neboli ani uznaní za vinných z trestného činu spôsobenému žalobcom (ani nemohli byť, keďže žalovaný 2/ nie je právnickou osobou a žalovaný 1/ žiadny trestný čin nespôsobil). Okresný súd mal o náhrade trov štátu rozhodnúť podľa pomeru úspechu strán vo veci. Súčasná právna úprava zákona o poistení zodpovednosti za škodu v § 4 taxatívnym spôsobom vymedzuje okruhy, ktoré sú poistením kryté. V tomto ustanovení však zákon o povinnom zmluvnom poistení s poistením nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nepočíta. Tento stav, ktorý tu bol od počiatku zákonného poistenia a trvá aj v súčasnosti za účinnosti zákona o povinnom zmluvnom poistení, nikdy nebol spochybňovaný a dokonca zo strany štátu opakovane podporený v tom smere, že jeho tvorcovia nemali v úmysle náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka do tohto poistenia zahrnúť. Súčasná právna úprava dôsledne odlišuje právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako dva samostatné právne inštitúty. Zrejme teda je, že vnútroštátna úprava pri povinnom zmluvnom poistení nemajetkovú ujmu do poistného krytia nezahrnula. Súčasný právny stav a právny poriadok SR odškodnenie nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia nepripúšťa, čo by malo byť pre súdy SR záväzné. Prípadné nedostatky pri transpozícii smerníc rozhodne nemôžu pôsobiť v neprospech fyzickej alebo právnickej osoby t.j. ani v neprospech poisťovne spoliehajúcej sa na záväznosť platných a účinných noriem vnútroštátneho právneho poriadku. Odškodňovacie právo nie je vec európskeho, ale národného práva (táto právomoc nebola zatiaľ prenesená na EÚ). Občiansky zákonník v príslušných ustanoveniach upravujúcich náhradu škody pritom upravuje len 2 nároky nemajetkovej povahy - bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Náhrada nemajetkovej ujmy titulom zásahu do osobnostných práv v zmysle § 11 a 13 Občianskeho zákonníka je však vyčlenená a upravená samostatne a nemá vo vzťahu k náhrade škody ani subsidiárny vzťah. Ide o samostatný nárok, ktorého vznik a spôsob náhrady sa

spravuje samostatným režimom, ktorý je absolútne nezávislý od zodpovednosti za spôsobenú škodu a rozsahu jej náhrady. Ani eurokonformným výkladom nie je možné dospieť k záveru, že nemajetková ujma v zmysle ust. §§ 11 až 13 Občianskeho zákonníka je krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (v rámci výkladu pojmu "škoda" použitého zákonom o PZP resp. v rámci výkladu zákona ako takého), nakoľko zásada konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra legem, ktorý by v tomto prípade znamenal rozšírenie nárokov voči poisťovateľovi v rozpore s tým, čo stanovuje vnútroštátna právna norma. Výkladom smernice Rady, tzv. "eurokonformným" výkladom, nie je možné priznať alebo zaviazat' fyzickú alebo právnickú osobu na práva alebo povinnosti, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnou právnou úpravou. Rovnako tak nie je možné eurokonformným výkladom porušiť princíp právnej istoty a zákaz retroaktivity. Práve z dôvodu zachovania princípu právnej istoty bol obmedzený priamy účinok smerníc voči jednotlivcovi (nemožno od jednotlivca spravodlivo požadovať, aby sa riadil smernicou, ktorá nebola transponovaná do vnútroštátneho právneho poriadku, alebo bola transponovaná nesprávne); z uvedeného dôvodu nie je možné obmedzenie priameho účinku voči jednotlivcovi obísť nepriamym účinkom smernice. Tento názor bol vyslovený aj v odlišnom stanovisku sudcu ÚS SR JUDr. Lajosa Mészárosa k rozhodnutiu ÚS SR sp.zn. II.ÚS 847/2016.

13. K odvolaniu žalobcov 1/, 2/, 3/ sa vyjadril žalovaný 3/, ktorý uviedol, že napadnutý v poradí ôsmy výrok (o priznaní nároku žalovaného 3/ na náhradu trov konania v rozsahu 100 %) navrhuje potvrdiť. Je nesporné, že žalobcovia podali žalovanému 3/ žalobu, že žalovaný 3/ bol nútený reagovať na svoju obranu, že žalobcovia so späťvzatím žaloby otáľali. Žalovanému 3/ vznikli náklady, najmä na právne zastúpenie. O pasívnej legitímácii žalovaného 3/ sa vo veci meritórne nerozhodovalo, keďže späťvzatím žaloby toto neumožnili, preto nemožno akceptovať, že učiteľky mali údajne popíjať alkohol, pričom uvedeného zostalo len v rovine tvrdení. Nemožno teda ustáliť, že by bola žaloba voči žalovanému 3/ dôvodná, ktorý od počiatku popieral popíjanie alkoholu učiteľkami, účinne popieral pasívnu vecnú legitímáciu.

14. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej CSP), ktorý nahradil a zrušil do 30.6.2016 účinný zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej OSP). Odvolací súd pristupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa CSP.

15. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými subjektami - zároveň stranami, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania majú zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi všetkých odvolaní (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcov je možné priznať čiastočný úspech v časti zamietnutia žaloby voči žalovanému 2/ (v poradí piaty výrok), rozhodnutia o náhrade trov konania (v poradí šiesty výrok), odvolaniu žalovaného 1/ je možno priznať čiastočný úspech v časti o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť súdny poplatok, preto postupom podľa § 388 CSP boli splnené podmienky na zmenu v poradí prvého, druhého, tretieho, piateho, šiesteho, siedmeho, ôsmeho a deviateho výroku, a v poradí štvrtého a šiesteho výroku vo zvyšku zamietnutej žaloby voči žalovanému 2/ postupom podľa § 387 CSP ako vecne správny potvrdil.

16. Predmetom konania na súde prvej inštancie po zohľadnení späťvzatia žaloby žalobcov 1/, 2/, 3/ voči žalovanému 3/ (uznesenie vyhlásené na pojednávaní dňa 15.5.2017) zostala požiadavka žalobkyne 1/ voči žalovaným 1/, 2/ na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 75.000,- Eur, žalobcu 2/ voči žalovaným 1/, 2/ na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 75.000,- Eur, žalobcu 3/ na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 50.000,- Eur s tým, že plnením jedného žalovaného zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného.

17. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným rozsahom a dôvodmi odvolaní žalobcov (1/, 2/, 3/), žalovaného 1/ bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vo veci správne ak v poradí prvým výrokom, druhým, tretím výrokom žalobe žalobcov 1/, 2/, 3/ vyhovel (žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 20.000,- Eur, žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 20.000,- Eur, žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcovi 3/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 10.000,- Eur), v poradí štvrtým výrokom vo zvyšku žalobu voči žalovanému 1/ zamietol, v poradí piatym výrokom žalobu voči žalovanému 2/ zamietol, v poradí šiestym výrokom vo vzťahu žalobcov a žalovaného 1/ rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, v poradí ôsmym výrokom žalovanému 3/ priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, v poradí deviatym výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok 1.599,- Eur a to s poukazom na odvolacie argumenty uplatnené žalobcami 1/ až 3/ výlučne voči v poradí štvrtému, piatemu, šiestemu a ôsmemu výroku a na odvolacie argumenty žalovaného 1/ voči prvému, druhému, tretiemu, šiestemu, deviatemu výroku.

18. V prejednávanej veci má odvolací súd ako orgán aplikujúci právo, teda aj citovaného ustanovenie § 359 CSP za to, že na strane žalovaného 1/ v poradí piatym výrokom napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nevznikla žiadna ani len nepatrná ujma, ktorá by bola objektívne zistiteľná, bez ohľadu na subjektívny pocit žalovaného 1/. Takýto záver vyplýva z toho, že týmto napadnutým výrokom bola žaloba žalobcov voči žalovanému 2/ zamietnutá, pričom žalovaný 1/ a žalovaný 2/ majú postavenie samostatných spoločníkov (§ 76 CSP), teda nevzniká medzi nimi pasívna solidarita, a teda žalovaného sa tento výrok nedotýka.

19. Keďže s poukazom na vyššie uvedené odvolanie žalovaného 1/ voči v poradí piatemu výroku napadnutého rozsudku podala neoprávnená osoba, odvolací súd odvolanie žalovaného 1/ voči tomuto výroku s použitím ust. § 386 písm. b) CSP odmietol.

20. S poukazom na odvolanie žalobcov 1/, 2/, 3/ voči zamietajúcemu výroku vo vzťahu k žalovanému 2/ (v poradí štvrtý výrok), a ich názor, že súd prvej inštancie pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného 2/ vo veci nesprávne právne posúdil sa odvolací súd stotožnil, a je toho názoru, že názor žalobcov je správny, pričom súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ v tom, že povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu nie je krytá aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do práva na súkromný a rodinný život pozostalých, spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov a teda nesprávne uzavrel, že poisťovňa nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti vyplývajúcej z poistno-právneho vzťahu v prípade, ak predmetom konania je nárok pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

21. Odvolací súd (na rozdiel od prvoinštančného súdu) má za to, že zákon o povinnom zmluvnom poistení v ustanovení § 15 od 1.1.2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby, preto v prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si poškodený môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi alebo voči poisťovateľovi alebo voči obojmu súčasne. To, že citovaný zákon v § 15 ods. 1 umožňuje poškodenému uplatniť nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi škodcu, nezbavuje poškodeného možnosti uplatniť tento nárok voči škodcovi (resp. pôvodcovi zásahu). Pre posúdenie otázky pasívnej legitímácie žalovaného 2/ ako poisťovateľa žalovaného 1/ je ale rozhodujúce vyriešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda použitým v zákone o povinnom zmluvnom poistení, najmä v jeho ustanovení § 4 ods. 2 o. i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a/ cit. zákona), ktorý upravuje vecný rozsah poistného krytia. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujмам nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t. j. ujмам imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada. V našom právnom prostredí, ktoré je súčasťou európskeho spoločenstva práva, je potrebné vykladať pojem škoda eurokonformne. Niet pochybností, že povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Európskej únie (rozsudok SD EÚ C-22/12 Haasová, bod 39) a preto i v preskúmvanej veci je nutné riešiť spornú právnu otázku v súlade s komunitárnym právom (právna oblasť je harmonizovaná právom Európskej únie).

22. Rozhodujúci v danej veci je rozsudok SD EÚ C-22/12 vo veci Haasová a tzv. „motorové smernice“ týkajúce sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (smernica Rady 72/166/EHS, smernica Rady 84/5/EHS /druhá smernica/, smernica rady 90/232/EHS a smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES, a podľa odvolacieho súdu aj smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/26/ES zo 16. mája 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS /štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel/ a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel /kodifikované znenie/, v zmysle čl. 3 prvej vety a druhej vety, ktorej („Každý členský štát prijme v súlade s článkom 5 všetky vhodné opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území je pokrytá poistením. Rozsah krytia zodpovednosti a podmienky tohto krytia sa určia na základe opatrení uvedených v prvom pododseku“) ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je podľa odvolacieho súdu opatrením určujúcim rozsah krytia zodpovednosti a podmienky tohto krytia, a to bez ohľadu na jeho systematické zariadenie v národnom právnom predpise.

23. Citované smernice (v odseku 22) na účely účinnej realizácie spoločného trhu smerujú na jednej strane k zabezpečeniu voľného pohybu motorových vozidiel nachádzajúcich sa na území Európskej únie, ako aj osôb vo vozidle, a na druhej strane k zabezpečeniu porovnateľného zaobchádzania s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených týmito vozidlami, bez ohľadu na miesto nehody na úniijnom území. Ukladajú preto členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu pritom odňať dotknutým smerniciam potrebný účinok (rozsudok SD C- 300/10 Marques Almeida, C-22/12 Haasová, bod 42). Členské štáty majú tiež zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 55).

24. Odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že tzv. motorové smernice (upravujúce zodpovednosť za škodu prevádzkou motorových vozidiel a citované v odseku 22) nemajú priamy účinok, a teda nemôžu ukladať povinnosti jednotlivcom ale len členským štátom, čím je definovaný aj ich účinok vo vzťahu k žalovanému 2/. Neexistencia priameho účinku smerníc podľa názoru odvolacieho súdu nič nemení na potrebe uplatňovania princípu prednosti práva EÚ pred národným poriadkom za každých okolností. V tejto súvislosti odvolací súd upriamuje pozornosť na uznesenie ÚS SR III. 666/2016 z 11.10.2016 a jeho odôvodnenie: „Aj v prípade, že nedochádza k priamej aplikácii konkrétnej právnej normy EÚ, to znamená, keď sa na určitý právny prípad aplikuje norma vnútroštátna, mala by byť interpretovaná a použitá v súlade s právom EÚ. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú (na rozdiel od nariadení) typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva o fungovaní EÚ“) je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Citované ustanovenie primárneho práva Európskej únie vysielalo zrozumiteľné posolstvo vnútroštátnym orgánom členských štátov zaväzujúc ich na taký výkon ich vrchnostenských kompetencií, ktorý zabezpečí dosiahnutie výsledku očakávaného smernicou. Inými slovami, ide tu o povinnosť naplniť vôľu úniijného tvorca smernice vnútroštátnymi právnymi prostriedkami. Štandardným prostriedkom dosahovania cieľa stanoveného smernicou je zmena právnej úpravy, ku ktorej pristúpi vnútroštátny zákonodarca. Avšak pre prípad, že túto svoju povinnosť nesplní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc a nepriameho účinku smerníc. Vzhľadom na závery rozsudku Súdneho dvora vo veci Marshall (C-152/84), podľa ktorého na základe vtedajšieho čl. 189 ods. 3 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (v súčasnosti už citovaný čl. 288 ods. 3 zmluvy o fungovaní EÚ) záväzná podstata smernice, ktorá konštituuje základňu pre možnosť odvolať sa na smernicu pred vnútroštátnym súdom, existuje len vo vzťahu ku „každému členskému štátu, ktorému je určená“. Z toho vyplýva, že smernica nemôže sama osebe ukladať povinnosti jednotlivcom a že ustanovenia smernice ako také nemožno uplatňovať voči jednotlivcom. Možno tak uvažovať len o nepriamom účinku smerníc, ktorý zakladá rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Marleasing SA (C-106/89) s odvolaním sa na prejedikatúru vo veci Von Colson a Kamann (C-14/83). Podľa tohto rozhodnutia pri aplikácii vnútroštátneho práva, bez ohľadu na to, či aplikované ustanovenia

boli schválené pred alebo po smernici, vnútroštátny súd povolaný na výklad vnútroštátneho práva je povinný interpretovať ho, nakoľko je to možné vo svetle dikcie (textu) a účelu smernice, aby sa dosiahol výsledok sledovaný smernicou, a tým zabezpečil súlad s tretím odsekom čl. 189 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (čl. 288 ods. 3 zmluvy o fungovaní EÚ). Nepriamy účinok smerníc Súdny dvor ešte konkrétnejšie objasnil vo veci Pfeiffer a ďalší (C-397/01 až 403/01), v ktorej zdôraznil, že požiadavka výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie sa síce v prvom rade týka vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie smernice, neobmedzuje sa však iba na výklad týchto ustanovení, ale vyžaduje, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy vnútroštátne právo ako celok a posúdil, do akej miery ho možno použiť spôsobom, ktorý nevedie k výsledku, ktorý odporuje smernici (bod 115). Ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladné s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ stanovený smernicou (bod 116)". S ohľadom na citované má odvolací súd za to, že postup okresného súdu, ktorý vo vzťahu k žalovanému 2/ s poukazom na obsah smernice 2009/103/EHS (kodifikované znenie) s poukazom na rozsudok C-22/12 bol v tejto otázke nesprávny.

25. V dôsledku vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie je pre vnútroštátny orgán aplikácie práva eurokonformný výklad vnútroštátneho práva záväzný, teda výklad v súlade s komunitárnym právom, aby sa tak zabezpečil "reálny účinok" príslušnej smernice. Súd členského štátu môže prostredníctvom eurokonformnej interpretácie vyplniť i medzery vnútroštátneho právneho predpisu. Ak by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozhodnutie C-106/89 Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA., C-334/92 Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial alebo C-91/92 Paola Faccini Dori a Recrep SRL) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárných noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc).

26. Vzhľadom na nadržadosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc, bolo potrebné vychádzať z rozšíreného výkladu definície škody. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného 2/, že pasívna legitímácia poisťovateľov podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení v sporoch o zaplatenie nemajetkovej ujmy pozostalých nie je automaticky „daná“, keď z odpovede SD EÚ v rozsudku C-22/12 je zrejmé, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo, keď práve ustanovenia § 11 <. a 13 <. Občianskeho zákonníka, podľa ktorých okresný súd správne vec posúdil (vo vzťahu k žalovanému 1/), sú týmto požadovaným „vnútroštátnym právom uplatňovaným na základe zodpovednosti za škodu“, čo skonštatoval Súdny dvor EÚ v bode 56 rozsudku vo veci Haasová. Za rozhodujúci pre uvedené konštatovanie považoval podľa bodu 58 fakt, že zodpovednosť poisteného vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu.

27. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného 2/, že účelom zákona o povinnom zmluvnom poistení nie je aj náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd. Keď zásah do osobnostných práv žalobcov (do ich práva na súkromný a rodinný život), v dôsledku ktorého utrpeli psychickú ujmu (imateriálnu alebo nemajetkovú škodu na zdraví), bol spôsobený prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahovalo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu u žalovaného 2/ poisťovateľa žalovaného 1/. Preto žalobcom prislúchalo právo, aby im tento poisťovateľ (žalovaný 2/) nahradil (ako poškodeným subjektom) žalobou uplatňovaný nárok a to s poukazom eurokonformný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 <. zákona o povinnom zmluvnom poistení, podľa ktorého platí, že náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku.

28. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 646/2015 <. zo 16. decembra 2015, v ktorom v období veci konštatoval, že „je zjavné, že ako vnútroštátne

právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13, pozn.) každého z týchto štátov, umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravuje zákon č. 381/2001 z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka ako poisťovateľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky".

29. Aj podľa rozsudku Súdneho dvora vo veci Drozdovs C-277/12, smernica Rady 72/166/EHS a smernica Rady 84/5/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

30. Pod pojem ujmy na zdraví je treba zahrnúť akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu (rozsudok SD EÚ C-22/12, bod 47), vzhľadom na odlišnosti medzi rôznymi jazykovými verziami článku 1 ods. 1 druhej smernice a článku 1 prvého odseku tretej smernice, ako aj cieľ chránený smernicami. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ sa ustanovenia práva Únie majú vykladať a uplatňovať jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch a v prípade rozporu medzi jazykovými verziami textu sa má dotknuté ustanovenie vykladať podľa účelu právneho predpisu. Keďže rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice používajú pojem „ujmy na zdraví“, ako aj „osobná ujma“, je treba sa sústrediť na účel smernice, pričom uvedené pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ v snahe uplatnenia extenzívneho výkladu týchto pojmov, s cieľom posilnenia ochrany obetí (rozsudok SD C-22/2012 Haasová, bod 48, 49). Ak zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho práva vyplýva z § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu, z ničoho nevyplýva, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú smernice (rozsudok ESD C-22/12 Haasová, bod 57, 58). Uvedený záver, ako uviedol Súdny dvor EÚ, nemôže spochybniť ani odlišné systematické zaradenie ustanovení § 11, § 13 Občianskeho zákonníka k úprave zásahov do ochrany osobnosti, ktorá je nezávislá od úpravy zodpovednosti za škodu. S poukazom na uvedené vzhľadom na skutočnosť, že vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obeť dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla (SD Tlačové komuniké č. 144/13 z 24. októbra 2013). Žalobcovia sa preto dôvodne domáhali náhrady nemajetkovej ujmy i priamo voči žalovanému 2/, ktorý má povinnosť nahradiť škodu na zdraví v podobe psychickej traumy.

31. Odvolací súd má za to, že pre účely povinného zmluvného poistenia bolo potrebné pojem škoda vykladať eurokonformne, teda extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy, z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Aj podľa dôvodovej správy k uvedenému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Zúžený a nekomplexný čisto gramatický a formalistický výklad pojmu škoda, vychádzajúci z textu zákona o povinnom zmluvnom poistení, resp. z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, by znamenal neprípustné značne disproporčné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ako i pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá (riziko, že pri insolventnosti zodpovedného subjektu nebude náhrada vymožitelná). Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých, a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia, preto nie je možné stotožniť sa s argumentáciou žalovaného 2/, ktorý uvedené spochybňuje. Komunitárne právo tak chápe škodu ako majetkovú tak aj nemajetkovú ujmu, respektíve za ujmu považuje majetkovú aj nemajetkovú škodu (rozsudok SD C-63/09 Axel Walz). Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, náhrada pohrebných nákladov), ale aj nemajetkové ujmy, akými sú napr. bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§

444 Občianskeho zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t. j. ujám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Podľa nálezu ÚS ČR Pl. 16/04 z legislatívneho hľadiska sa javí správnejšie opustiť poňatie škody ako majetkovej ujmy a pokladať za škodu aj ujmu, vzniknutú pôsobením na telesnú ale i duchovnú integritu poškodeného. Princípy európskeho deliktneho práva definujú škodu ako majetkovú alebo nemajetkovú ujmu zákonom chráneného záujmu. Legislatíva európskych štátov sa postupne uvedenej definícii prispôsobuje. Občiansky zákonník nedefinuje pojem škody, hovorí len o skutočnej škode (§ 442 ods. 1). Skutočná škoda bola v zmysle právnych teórií pred rokom 1989 vykladaná ako majetková škoda a preto ustanovenia o náhrade škody sú systematicky radené k právam majetkovým. Judikatúra prvorepublikových najvyšších súdnych inštancií realizovala ústretovú korektúru zákonnej kazuistiky vo vzťahu k imateriálnej škode. Náhradou škody sa v odôvodnených prípadoch, vyžarovaním princípov obsiahnutých v čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), rozumie aj peňažná kompenzácia citovej ujmy utrpenej úmrtím blízkej osoby, ku ktorej došlo v dôsledku zavineného protiprávneho konania.

32. Je nutné poukázať aj na dôležitosť ústavnokonformného výkladu právnych predpisov, keď súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nielen súborom právnych predpisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho ktorého záujmu chráneného príslušnou normou (nález Ústavného súdu SR č. 2221/07 z 19.3.2008). V materiálnom právnom štáte nejde len o dodržiavanie práva bez ďalšieho, ale predovšetkým o dodržiavanie takých pravidiel správania, ktoré sú v súlade s hodnotami, na ktorých je právny poriadok vybudovaný. Právo je spoločenský normatívny systém, ktorého účelom je rozumné usporiadanie vzťahov medzi členmi spoločnosti. Už z tejto základnej funkcie práva vyplýva, že riešenia, ktoré sa požiadavke rozumného usporiadania vzťahov priečia, sú neprijateľné. Súdu jednoznačne vždy prislúcha, aby sa zaoberal otázkou, či mechanická aplikácia zákona nemôže priniesť absurdné dôsledky a v prípade, že tomu tak je, aby ju takouto interpretáciou pomocou redukcie "ad absurdum" odmietol a zvolil výklad, ktorý bude v súlade so zmyslom a účelom zákona a ktorý bude racionálny a spravodlivý. Výklad dotknutého zákona o povinnom zmluvnom poistení učeným žalovaným 2/ uvedené požiadavky nespĺňa.

33. Eurokonformný, ako i lingvistický výklad, sú v súlade s definovaním pojmov európskym deliktným právom, ktorý chápe škodu na zdraví ako ujmu (zhoršenie) telesného alebo duševného zdravia. Preto nárok z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zahŕňa aj ujmu v emočnej sfére žalobcov ako poškodených. V kontexte vyššie uvedeného sa javí nadbytočné argumentovať špecifikami dotknutých hmotnoprávnych inštitútov vnútroštátneho práva (náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy) z hľadiska pojmoslovía poškodených osôb a druhovým vymedzením škody na zdraví podľa Občianskeho zákonníka (§ 449 ods. 1). Dôvodom je neprípustne zužujúci výklad pojmu ujma na zdraví (abstrahujúci duševné zdravie človeka). Eurokonformným výkladom oblasti harmonizovanej právom Európskej únie sa preto prinavracia komplexný význam pojmu zdravie a s tým spojené odškodnenie jeho obidvoch zložiek (telesnej a psychickej).

34. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zodpovednostného zákona je pritom aj ústavne konformným, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Ak totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, ustanovenie § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (v znení neskorších zmien a doplnení) zakladá pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46.485,40 Eur (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy, poskytovaná z úrazového poistenia. Niet žiadneho rozumného dôvodu, pre ktorý by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho ako zamestnanca pri dopravnej nehode mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by to tak byť nemalo. Pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení

zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).

35. Povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Vnútroštátne právo túto náhradu upravuje, na základe zodpovednosti poisteného za škodu, v danom prípade žalovaného 1/, aplikáciou ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, a to v dôsledku vývoja súdnej praxe (inšpirovaného rozhodovacou činnosťou súdov Českej republiky, v ktorej si predmetný nárok našiel legislatívny priestor aj priamo v ustanoveniach Občianskeho zákonníka upravujúcich náhradu škody, tzv. „odškodnenie za smrť“), pretože sa nejedná o tradičný nárok spadajúci pod ochranu osobnosti (historický výklad). Je nespochybniteľné, že súdna prax na základe zodpovednosti poistených za škodu priznáva náhradu nemajetkovej ujmy príbuzným obetiam dopravných nehôd. Smrť člena rodiny spôsobená prevádzkou dopravného prostriedku zakladá občianskoprávnú zodpovednosť prevádzateľa, či vodiča dopravného prostriedku a právo domáhať sa zo strany oprávnených osôb voči týmto osobám v zmysle vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, v dôsledku neoprávneného zásahu do ich osobnostných práv (tým, že bolo porušené ich právo na rodinný a súkromný život). Odlišnosť inštitútov náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy vo vnútroštátnom práve (Občiansky zákonník), na ktorú poukazuje aj žalovaný 2. nemôže brániť aplikácii komunitárneho práva, v oblasti harmonizovanej právom Európskej únie, ako ani napĺňaniu cieľov smerníc.

36. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018).

37. V súvislosti s poukazom žalovaného 2/ na rozhodnutia NS SR sp. zn. 4 Cdo/168/2009, sp. zn. 3Cdo/301/2012, sp. zn. 8Cdo/219/2016 odvolací súd poukazuje na to, že v kontexte vyššie uvedeného nebol dôvod rezignovať na aplikáciu moderných výkladových metód, ku ktorým je povolaný každý členský štát EÚ, predovšetkým na eurokonformný ako i lingvistický výklad, vrátane materiálne, interpretačnej záväznosti judikatúry ESD (ktorá nezaväzuje len strany sporu ale je prameňom komunitárneho práva). Aj samotný Ústavný súd SR v rozhodnutí III. ÚS 666/2016 zo dňa 11.10.2016 (ktorým bola sťažnosť spoločnosti KOOPERATÍVA poisťovňa, a.s. odmietnutá ako neopodstatnená) uviedol, že „nemá dôvod odchyliť sa od svojho meritórneho postoja vyjadreného v predchádzajúcich uzneseniach odmietajúcich sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnené ani na podklade rozsudku najvyššieho súdu z 31. marca 2016 vo veci sp. zn. 3Cdo 301/2012“ (ktorý vychádzal z rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/168/2009 poznámka odvolacieho súdu). V tejto súvislosti odvolací súd ešte dopĺňa, že ani potom ako boli vydané rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/219/2016 a ÚS SR II. ÚS 847/2016 (na ktoré poukázal žalovaný 2/) nebolo dôvod ustúpiť od záveru, že žalovaný 2/ je pasívne vecne legitimovanou stranou v spore, keďže NS SR v rozsudku sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.7.2017 následne publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8/2018 pod R 61/2018 (ktorým bolo zamietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora SR) odseku 23 odôvodnenia uzavrel, „Druhým (nech aj v C. s. p. výslovne neustanoveným) dôvodom,

pre ktorý v prejednávanej veci neprichádzalo do úvahy predloženie veci veľkému senátu, bolo to, že v čase nasledujúcom po rozhodnutiach NS sp. zn. 4 Cdo 168/2009 <. a 3 Cdo 301/2012 <. a zároveň predchádzajúcom rozhodovaní v prejednávanej veci (zaplatenie nemajetkovej ujmy utrpenej usmrtením matky a manželky žalobcov pri dopravnej nehode poznámka odvolacieho súdu) spornú právnu otázku riešil (a tiež vyriešil) ústavný súd. Ten nielenže už vo viacerých ním dosiaľ posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní, namietajúcich porušenie svojich základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov, ustaľujúcimi krytie aj nemajetkovej ujmy pozostalých poistením podľa povinne zmluvného poistenia, ale dokonca pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky totožnej s podnecovateľkou mimoriadneho dovolania z prejednávanej veci v rámci odôvodnenia uznesenia z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 <. uzavrel (citované z uznesenia), že pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 <. Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Takýto záver treba mimo akúkoľvek pochybnosť považovať i za obraznú vnútroštátnu bodku v diskusii na témy 1/ krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a 2/ tzv. pasívnej legitimácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi“.

38. Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo 230/2017 právny názor vyjadrený v judikáte R 61/2018 je potrebné aplikovať aj na daný prípad, i keď rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 nebolo ešte v čase rozhodovania súdu prvej inštancie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (8MCdo 4/2014, 3Cdo 233/2015, 3Cdo 223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od nepripustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 230/2017, ktorý poukázal i na to, že rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 301/2012, ktoré žalovaný 2/ označil v odvolaní, bolo zrušené na základe nálezu ÚS SR z 5. decembra 2018 sp. zn. II. ÚS 695/2017 a vec vrátená dovolaciemu súdu na ďalšie konanie, pričom z jeho odôvodnenia vyplýva správnosť záverov prijatých v R 61/2018). Rozhodnutia súdov, resp. právne názory v nich vyjadrené, osobitne vyšších súdov, nepredstavujú právnu normu a nebol dôvod, aby súd prvej inštancie na podporu svojej právnej argumentácie použil judikatúru oznamoval stranám v priebehu konania, za účelom oboznámenia sa s ňou. Rovnako tak súd nie je limitovaný označenými rozhodnutiami NS SR stranou konania, už vzhľadom na platnú právnu zásadu iura novit curia (súd pozná právo), pričom právnu kvalifikáciu strany konania nie je súd ani viazaný. V čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie bol už rozsudok NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 vyhlásený a súd prvej inštancie mal z jeho záverov vychádzať.

39. Ďalej odvolací súd poukazuje na uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/78/2019 z ktorého odôvodnenia vyplýva, že „....9. októbra 2018 sa uskutočnilo rokovanie občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, na ktorom bolo prijaté uznesenie o uverejnení rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6 MCdo 1/2016 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Toto rozhodnutie bolo neskôr publikované ako judikát R 61/2018, právna veta ktorého znie: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Týmto postupom najvyššieho súdu bolo dosiahnuté názorové zjednotenie dovolacích senátov v predmetnej problematike, čím zároveň došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

40. S poukazom na vyššie uvedené rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 nepredstavuje odklon, ale naopak v čase rozhodovania odvolacieho súdu predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho

súdu. Rozhodnutia NS SR označené žalovaným 2/ (sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 3Cdo 301/2012, sp. zn. 8Cdo 219/2016) vyjadrujú tak judikatúrou už prekonaný názor, ktorú je potrebné aplikovať na všetky prebiehajúce konania, teda aj na konanie v danej veci. Podľa § 220 ods. 2 v spojení s ustanovením § 378 ods. 1 CSP odvolací súd v odôvodnení tohto rozsudku preto odkazuje na ustálenú rozhodovaciu prax v otázke vecnej pasívnej legitímácie poisťovateľa, v súvislosti s rozsahom poistného krytia podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení.

41. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch ako jedna z foriem satisfakcie za neoprávnený zásah do života a zdravia fyzickej osoby, patrí medzi nároky kryté poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení a teda žalovaný 2/ je podľa odvolacieho súdu pasívne legitímovaný. Poškodený, ako obeť dopravnej nehody, má neobmedzený priamy nárok na plnenie voči poisťiteľovi a môže priamo od neho požadovať náhradu škody. Zároveň si môže uplatňovať náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla aj od poisteného škodcu. Môže svoj nárok uplatniť buď samostatne voči každému alebo spoločne žiadať plnenie aj proti poisťiteľovi aj proti škodcovi, pričom plnenie môže dostať len raz, keďže žalobcovia majú nárok na plnenie proti dvom subjektom z iného právneho dôvodu. Pokiaľ žalobcovia uplatňujú nárok voči obojm týmto subjektom, ich vzájomný vzťah je taký, že v tom rozsahu, v akom plnil veriteľovi jeden z nich, zaniká dlh a tým aj povinnosť druhého. Majú postavenie samostatných spoločníkov, nevzniká medzi nimi pasívna solidarita a jedným rozhodnutím môže byť každý z nich zaviazaný na splnenie celého dlhu veriteľovi, avšak vo výroku rozhodnutia musí byť vymedzený ich vzájomný vzťah (že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého). S ohľadom na vyššie uvedené odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa § 388 CSP tak, že žalobe žalobcov (aj) voči žalovanému 2/ vyhovel čiastočne a čiastočne potvrdil podľa § 387 CSP (zamietnutie žaloby žalobcov voči žalovanému 2/ v rozsahu presahujúcom priznanú nemajetkovú ujmu) a rozhodol tak ako je uvedené v II. výroku tohto rozsudku.

42. Predpokladmi vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v predmetnom prípade sú jednak existencia ujmy (spočívajúca v zásahu do práv žalobcov na súkromný a rodinný život), porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon (spočívajúci v konaní tretej osoby zodpovednej za narušenie osobnostných práv žalobcov), príčinná súvislosť medzi touto ujmom a protiprávnym konaním. V tejto súvislosti je nutné poukázať na samotné odôvodnenie rozsudku okresného súdu (strana 20), z ktorého je zrejmé, že okresný súd sa zaoberal predpokladmi vzniku nároku žalobcov, keď uzavrel, že protiprávnym konaním žalovaného 1/ prišlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb (medzi žalobcami a nebohú R. H.) tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov a tým k zásahu do ich osobnostných práva (práva na súkromie a rodinný život). Súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalovaný 1/ ako prevádzkovateľ motorového vozidla a tiež ako zamestnávateľ vodiča autobusu K. H. je pasívne legitímovaným subjektom v spore, teda námietka žalovaného 1/ neobstojí. Pričom vodič K. H. bol v súvislosti s dopravnou nehodou zo dňa X.X.XXXX rozsudkom okresného súdu Trnava sp. zn. 30T/45/2015-2037 zo dňa 7.12.2016 uznaný za vinného zo spáchania prečinu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, 2, 4 Trestného poriadku. Žalovaný 2/ nespochybnil poistný vzťah z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla medzi ním a žalovaným 1/ ako prevádzkovateľom vozidla (autobusu), ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve (§ 4 ods. 1 zákona o poistenom zmluvnom poistení. Súd prvej inštancie správne konštatoval zodpovednosť žalovaného 1/ ako prevádzkateľa predmetného autobusu podľa 427 Občianskeho zákonníka. Hoci na vznik tejto zodpovednosti sa nevyžaduje zavinené konanie, neznamená, že škoda spôsobená prevádzkou dopravného prostriedku nemôže byť zavinená. Zodpovednosť žalovaného 1/ bola inak daná aj porušením pravidiel cestnej premávky (§ 4 ods. 1 písm. c/ zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), keďže pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu je daná analogická aplikácia ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo znamená, že žalovaný 1/ zodpovedá za zásah spôsobený svojím zamestnancom, ktorý bol použitý na realizáciu činnosti žalovaného 1/ (vina zamestnaného vodiča bola konštatovaná rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 30 T 45/2015). Odvolací súd v tejto súvislosti podporne poukazuje na rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 228/2012 zo dňa 26.9.2013 (pozri odôvodnenie „Dovolací súd k tomu poznamenáva, že rovnako aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 23. augusta 2007 sp. zn. I. ÚS 137/07 uviedol, že „podľa všeobecných ustanovení občianskeho hmotného práva je otázka zodpovednosti za škodu (vrátane zodpovednosti za nemajetkovú ujmu) konštituovaná tak, že za škodu, resp. za ujmu zodpovedá ten, kto ju spôsobil, pričom v prípade škody, resp. ujmy spôsobenej právnickou

osobou ide o činnosť tých fyzických osôb, ktoré právnická osoba na túto činnosť použila /§ 420, ako aj § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka"/ s tým, že zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti". Medzi neoprávneným zásahom a poškodením (ohrozením) niektorého z osobnostných práv musí byť vzťah príčinnej súvislosti. Je zrejmé, že súd prvej inštancie mal za to, že príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním žalovaného 1/ (jeho zamestnanca) a negatívnym zásahom do práva žalobcov na ochranu súkromia a rodinného života (podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je daná, a to s poukazom na záver o pasívnej legitímácii žalovaného 1/ v danej veci, s čím sa stotožnil aj odvolací súd. Odvolací súd ohľadom príčinnej súvislosti medzi poisťnou udalosťou a nemajetkovou ujmom poukazuje na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo/7/2013, z ktorého cituje: „Príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), prípadne inou skutočnosťou (ak bola tvrdená a preukázaná), sa zisťuje príčinná súvislosť. Protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na Princípy európskeho deliktneho práva (Principles of European Tort Law - PETL), ktoré (ako dielo popredných predstaviteľov európskej civilistiky z prostredia akademickej obce i právnej praxe) právnicki vymedzujú príčinnú súvislosť ako predpoklad zodpovednosti za škodu (porovnaj Luboš Tichý, Jiří Hrádek et al., *Prokazování příčinné souvislosti multikauzálních škod*, Univerzita Karlova v Prahe 2010, str. 89). Podľa týchto princípov (čl. 3:104, bod 1), ak určitá skutočnosť viedla neodvratne k spôsobeniu škody, následná skutočnosť, ktorá by sama spôsobila tú istú škodu, nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ)." Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia bola zistená príčinná súvislosť medzi ujmom žalobcov spočívajúcou v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život a protiprávnym konaním žalovaného 1/ (jeho zamestnanca), keď práve toto protiprávne konanie predstavuje poisťnú udalosť (ako náhodnú udalosť, o ktorej nie je isté či vôbec a kedy nastane - v danej veci nastala). Odvolací súd uzatvára, že keby nedošlo k protiprávnemu konaniu žalovaného 1/ nedošlo by ani k nemajetkovej ujme žalobcov v dôsledku smrti ich blízkeho príbuzného. Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona o povinnom zmluvnom poistení má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy (R 61/2018) a podľa § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení boli žalobcovia oprávnení ako poškodení uplatniť svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (aj) priamo proti poisťovateľovi, teda žalovanému 2/, čo aj využili.

43. Argument žalovaného 1/ o nedopustení sa priameho zásahu do práva na ochranu osobnosti, v dôsledku čoho neboli naplnené predpoklady priznania peňažného zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka neobstojí. Podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka je škoda spôsobená fyzickou osobou, aj keď bola spôsobená pri jej činnosti tými osobami, ktoré na túto činnosť použila (tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú nezodpovedajú, ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných

predpisov nie je dotknutá). Súd prvej inštancie na uvedené ustanovenie správne poukázal a vysporiadal sa s ním. Pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu, je daná analogická aplikácia ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka (porov. rozsudok NS SR sp.zn. 3Cdo 228/2012).

44. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je objektívna zodpovednosť. Zákon však umožňuje, aby sa zodpovedný subjekt zbavil zodpovednosti (liberoval), avšak pri naplnení veľmi prísnych predpokladov. Ustanovenie § 428 Občianskeho zákonníka umožňuje zbavenie sa zodpovednosti iba vtedy, ak bola škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky (§ 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke (§ 428 Občianskeho zákonníka). Toho dôsledkom je, že výlučné zavinenie poškodeného môže sice viesť k úplnému zbaveniu zodpovednosti prevádzateľa za škodu, ale iba vtedy, ak bola škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky, ale nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Ani vtedy, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke, konaním tretej osoby, nemôže sa prevádzateľ zbaviť zodpovednosti.

45. Podľa ustanovenia § 428 Občianskeho zákonníka prevádzateľ sa zbaví zodpovednosti len v prípade, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré nemajú pôvod v prevádzke. Môže to byť prírodná katastrofa alebo iná vonkajšia okolnosť, ktorá nemá pôvod v prevádzke. Za okolnosti majúce pôvod v prevádzke v zmysle § 428 Občianskeho zákonníka možno považovať napr. zlyhanie alebo nedostatok činnosti osôb použitých v prevádzke (porovnaj zhodnotenie Najvyššieho súdu SSR publikované pod č. 3/1984 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk), ďalej nedostatky alebo vady materiálu a to aj skryté (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu publikované pod č. 9/1972 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk) alebo technický stav dopravného prostriedku (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu publikované pod č. 80/1970 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

46. S poukazom na ustanovenia § 427 ods. 1 v spojení s § 428 Občianskeho zákonníka má odvolací súd za to, že v danom prípade bola škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku. Ide o objektívnu zodpovednosť, za ktorú zodpovedá prevádzkovateľ dopravného prostriedku bez ohľadu na zavinenie. Základným predpokladom zodpovednosti za prevádzku dopravných prostriedkov je škodná udalosť vyvolaná osobitnou povahou konkrétneho typu prevádzky dopravného prostriedku. Takouto udalosťou je každá okolnosť prevádzky dopravného prostriedku, ktorá je vzhľadom k svojmu zvýšenému nebezpečnému pôsobeniu objektívne spôsobilá vyvolať škodu. Subjektom tejto zodpovednosti je prevádzkovateľ dopravného prostriedku, pričom za prevádzkovateľa vozidla sa považuje ten, kto má právnu a súčasne faktickú moc ho užívať, organizovať jeho prevádzku k plneniu jeho funkcií a účelu. Týmto subjektom je žalovaný 1/, ktorý bol v čase nehody prevádzkovateľom a zároveň aj zamestnávateľom vodiča autobusu. Hoci však zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku je zodpovednosťou objektívnou, možno sa jej zbaviť za podmienky, keď prevádzkovateľ preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri všetkom úsilí, ktoré mohol vynaložiť, pokiaľ škoda nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Okresný súd sa otázkou možnej liberácie žalovaného 1/ zaoberal a správne sa nestotožnil s názorom žalovaného 1/, že existujú liberačné dôvody. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 30T/45/2015 vyplýva, že dopravná nehoda nebola spôsobená technickým stavom autobusu, ani technickým stavom vozovky, ani okolnosťami majúcimi pôvod v počasí, ani ostatnými účastníkmi cestnej premávky, resp. prekážkou na vozovke, ani náhlou stratou vedomia z dôvodu zdravotného stavu vodiča a ani jeho prípadným mikrosnákom, bola spôsobená výlučne ním samým, pretože sa plne nevenoval vedeniu autobusu. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že samotný vodič bol súčasťou prevádzky a teda možnosť liberácie nie je prípustná (pozri str. 20 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

47. S námietkou žalovaného 1/, že skutočnosť, že žiaden z cestujúcich autobusu nebol počas jazdy pripútaný zrejme podstatným spôsobom prispela k následkom dopravnej nehody, pričom ide o faktor, ktorý žalovaný 1/ nemohol ovplyvniť, sa odvolací súd nestotožnil, pričom poukazuje na odôvodnenie rozsudku okresného súdu sp. zn. 30T/45/2015, z ktorého vyplynul záver, že za poskytnutie verbálnej informácie o bezpečnostných pásoch, sa v zmysle právnej úpravy považuje ústne upozornenie cestujúcich zo strany vodiča, ktoré tu absentovalo, pričom predmetný autobus nemal byť vôbec použitý v cestnej prevádzke, pretože časť jeho bezpečnostných pásoch bola nefunkčná. Konkrétne bezpečnostný pás na sedadle č. 40, na ktorom sedela R. H., mal závalu, keď sponu umiestnenú na popruhu bolo možné vložiť do zámku pásu, avšak pri pôsobení malej sily došlo k odisteniu spony zo zámku a teda zaistenie pasažiera nebolo bezpečné. V rozhodnutí boli ďalej zdôraznené závery znalcov, že

použitie bezpečnostných pásov pri prevrátení autobusu nezohráva tak významnú úlohu ako v prípade nárazových poranení, a ani samotné porušenie povinnosti poškodených použiť bezpečnostný pás, nemožno pričítať na ich ľarchu v tom zmysle, že by vinu obžalovaného táto okolnosť zmierňovala. Bezpečnostné pásy nemali vplyv na rozsah utrpených zranení a ani by sami osebe nezabránili smrti. Vo všeobecnosti je účinok najvyšší pri čelných nárazoch, t. j. v predno-zadnom smere, pri bočných nárazoch a prevráteniach vozidla tento účinok pásu významne klesá. Z vykonaného znaleckého dokazovania podľa odvolacieho súdu vyplynulo, že bezprostrednou a jedinou príčinou škody bolo správanie sa vodiča autobusu (nie R. H.).

48. Odvolací súd má za to, že nečakaným šokujúcim úmrtím najbližšej príbuznej (R. H.) žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými, a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby, preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. mája 2005). Z tohto pohľadu ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujú podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (obdobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Preto šokujúca smrť dcéry/sestry žalobcov predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, v prípade ktorej je morálna satisfakcia z hľadiska zadosťučinenia nepostačujúca, a preto súd prvej inštancie postupoval správne ak aplikoval § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka a vychádzal z kritérií pre určenie výšky nemajetkovej ujmy a to závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo a to v dôsledku prevádzky dopravného prostriedku prevádzateľa - žalovaného 1/, ktorého zamestnanec (vodič) bol uznaný vinným z prečinu všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, 2, 4 Trestného zákona. V súvislosti s kritériom závažnosti nemateriálnej ujmy u každého zo žalobcov odvolací súd poukazuje na skutkové zistenia a správne závery súdu prvej inštancie uvedené v odôvodnení na strane 20 a 21 napadnutého rozsudku. Psychická bolesť, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná fyzická obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujúca odbornú pomoc. Aj podľa odvolacieho súdu sú žalobcovia zasiahnutí stratou p. R. H. ako osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním je práve pozitívne rozvíjanie citových vzťahov, rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie súrodeneckej a lásky potomka, na ktorých je človek existenčne závislý. Ich absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý budúci život človeka. Strata takéhoto člena/členov rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziludských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej rodiny, navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež sebarealizáciu pozostalých členov rodiny. Odvolací súd ešte dopĺňa, že nemožno poprieť, že usmrtením dcéry žalobcov 1/ a 2/ došlo k enormnému negatívne zásahu do ich rodinného života a citovej sféry. Pre rodiča niet väčšej ujmy ako náhla, tragická, nezvratná strata milovaného dieťaťa, keď žalobcom nebolo umožnené vidieť dcéru dospievať, tešiť sa z jej úspechov, zdieľať s ňou chvíle radosti aj starostí, ktoré so sebou život prináša. Pričom tak už odvolací súd konštatoval náhle a neočakávané úmrtie blízkeho člena rodiny zasiahlo žalobcov takým spôsobom, že následky sú neodvratiteľné a trvalé, keď rodina bola citovo previazaná a súdržná.

49. Vychádzajúc z ustanovenia § 13 ods. 3 <. Občianskeho zákonníka pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Pre určenie tejto výšky náhrady nemajetkovej ujmy však § 13 ods. 3 <. Občianskeho zákonníka zakotvuje taxatívne dve kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Súd musí pritom však vychádzať vždy z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žaloby. Závažnosť ujmy sa posudzuje najmä z hľadiska „odčiniteľnosti“ takéhoto zásahu, keď je jednoznačné, že smrťou blízkej osoby dôjde k neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných a vôbec interpersonálnych vzťahov, keď takýto zásah je svojou povahou trvalý a neodstrániteľný. Základom úvahy súdu o výške nemajetkovej ujmy je zistenie

takých skutočností, ktoré súdu umožnia založiť úvahu na určitom kvantitatívnom posúdení základných súvislostí posudzovaného prípadu. Súd je povinný vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu a opierať sa o úplné a preskúmateľné hľadiská, ktorými sú predovšetkým zistená závažnosť majetkovej ujmy a zistené okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

50. K výške peňažnej náhrady, ktorú žalobcovia namietali odvolací súd uvádza, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, tak ako je vyššie uvedené, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). V náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09 bol konštatovaný zásah do práva na ochranu osobnosti civilným deliktom a primerané zadosťučinenie označené za jednu z civilnoprávných sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov protiprávneho konania a byť tak nástrojom prevencie (nálež Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obeť“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD.: Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje opäť na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14, ktorý konštatoval, že „pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch“.

51. Vzhľadom na požiadavku kazuistiky odvolací súd príkladmo tiež uvádza, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31.5.2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26.11.2012, súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy každému žalobcovi 10.000,- Eur, v dôsledku úmrtia ich matky pri dopravnej nehode (nedbanlivostný trestný čin), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 16C/327/2015 zo dňa 10.6.2016 a v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/214/2016 bola žalobcom 2/, 3/, 4/ ako dospelým synom priznaná nemajetková ujma v sumách 9.000,- Eur, 5.000,- Eur, 4.000,- Eur v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8C/21/2014 zo dňa 24.11.2015 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 8C/21/2014-196 zo dňa 11.1.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28.11.2016 bola žalobcovi 2/ a 3/ každému (dospelému) priznaná suma 7.500,- Eur ako nemajetková ujma v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2C/25/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/5/2018 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 16.500,- Eur matka, vo výške 16.500,- Eur matke, vo výške 10.000,- Eur bratovi (nesprávne predchádzanie na úzkej ceste), rozsudkom Okresného súdu Námestovo sp. zn. 10C/56/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/165/2017 v spojení s rozhodnutím NS SR sp. zn. 5Cdo/178/2018 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy matke a otcovi každému vo výške 15.000,- Eur (smrť syna ako spolujazdec),

rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 18C/381/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/322/2017 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 15.000,- Eur, matke 15.000,- Eur, bratovi vo výške 10.000,- Eur (náraz do protiúdeho vozidla), rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 4C/119/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/286/2017 bola priznaná nemajetková ujma matke vo výške 15.000,- Eur, otcovi vo výške 15.000,- Eur, sestre vo výške 10.000,- Eur (nepriemeraná rýchlosť), rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 5C/38/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 15.000,- Eur, matke vo výške 15.000,- Eur, bratovi vo výške 5.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 6C/51/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/243/2015 bola priznaná nemajetková ujma matke v sume 10.000,- Eur, otcovi vo výške 10.000,- Eur, bratovi vo výške 5.000,- Eur (nepriprôsobenie rýchlosti), rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11C/71/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/438/2016 bola priznaná nemajetková ujma matke vo výške 10.000,- Eur, sestre vo výške 5.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Revúca sp. zn. 6C/89/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/352/2017 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 8.240,- Eur, matke vo výške 8.240,- Eur, bratovi vo výške 4.120,- Eur (zrážka v protismere), rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 12C/155/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/347/2015 bola priznaná nemajetková ujma rodičom každému vo výške 7.000,- Eur, sestre vo výške 6.000,- Eur (náraz mimo cestu), rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18C 276/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co 470/2011 bolo pozostalým rodičom 19-r. dcéry priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 49.790,- Eur (správca cesty), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 12C/71/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24 Co 479/2012 bola pozostalému otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 25.000,- Eur (chodec na diaľnici v strednej opitosti, zomrelý 18-ročný syn), rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 12C/60/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/212/2015 bola pozostalým rodičom plnoletého dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému z nich 20.000,- Eur (alkohol, zrazený chodec, vodič bez oprávnenia). Nálezom Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22.12.2015 bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 18.5.2014 č. k. 30Cdo 2535/2013-529, ako i rozsudok Vrchného súdu v Olomouci zo 14.12.2012 č. k. 1Co/157/2012-412, predmetom ktorých bol neoprávnený zásah do práva na súkromie sťažovateľiek smrťou syna a brata, spôsobenou v súvislosti s postupom lekárov nemocnice non lege artis, priznané čiastky náhrady nemajetkovej ujmy boli vo výške 1.700.000,- Kč a 1.000.000,- Kč „(s konštatovaním o. i., že pre sťažovateľky je ťažko pochopiteľné, že v niektorých prípadoch, z ich hľadiska menej závažných, dosahujú čiastky peňažnej satisfakcie porovnateľnú úroveň s náhradami za nemajetkovú ujmu spôsobenú úmrtím blízkeho, pričom takúto nemajetkovú ujmu pociťujú pozostali veľmi a o to viac naliehavou sa javí potreba, aby výška náhrady bola z pohľadu sťažovateľiek spravodlivo stanovená)“.

52. Zároveň z hľadiska komparácie s právnou úpravou v Českej republike javí sa vhodné poukázať na systematickú činnosť Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý monitoruje činnosť českých súdov na trestnom úseku pri rozhodovaní v adhézných konaniach o nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy, spôsobenej trestnou činnosťou, z ktorej plynie základné rozpätie pri stanovení výšky náhrady tzv. „odškodnenia za smrť“, a to s poukazom aj na rozsudok NS ČR sp. zn. 4Tdo/1402/2015 zo dňa 12.4.2016, z ktorého odôvodnenia vyplýva, „dovolaciemu súdu sa javí ako ospravedlniteľné, aby sa stanovenie výšky náhrady odvíjalo v základnom rozpätí medzi 240.000,- Kč až 500.000,- Kč, a to pre skupinu citovo najbližšie spriaznených osôb, ako sú rodičia, deti a manželia. Je nutné zdôrazniť, že takto stanovený rozsah kompenzácie zodpovedá typovým (neutrálnym prípadom), teda takým, kde nie sú pre konkrétnu situáciu sprísňujúci či naopak zmierňujúce kritériá“, ďalej odvolací súd poukazuje na to, že v odôvodnení tohto rozsudku je aj konštatovanie, že „tiež iné európske právne úpravy sa v obdobných prípadoch prevažne pohybujú pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy za usmrtenie blízkej osoby v rozpätí od 200.000,- Kč do 500.000,- Kč (20.000,- Eur Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Švajčiarsko). Niektoré štáty (Fínsko, Švédsko, Maďarsko) dokonca kompenzujú nemajetkovú ujmu v ešte nižšom rozpätí od 100.000,- Kč do 200.000,- Kč, prípadne u nich zákonná úprava takejto nemajetkovej ujmy úprave absentuje, resp. náhradu nemajetkovej ujmy sekundárnych obetí vôbec neumožňuje (Nemecko, Holandsko)“. Významné pre danú vec je podľa odvolacieho súdu je aj konštatovanie v zmysle už citovaného rozsudku, že „pri konštrukcii výslednej čiastky sa možno pridržiavať kritériá, ktoré obsahuje už uvedené rozhodnutie Ústavného súdu ČR I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015 v bodoch 53 a 54“. Na ozrejmienie uvedeného odvolací súd poukazuje na znenie bodu 53 citovaného rozhodnutia ÚS ČR a to poukazom na okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného „a) intenzita vzťahu žalobcu so

zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie", v bode 54 na okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodca zásahu) „a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia, ev. miera spoluzavinenia usmrtenej osoby". Podľa názoru odvolacieho súdu sa uvedeným súd prvej inštancie riadil a vo vzťahu k výške uplatňovaných nárokov zistil v dostatočnom rozsahu skutočnosti rozhodné pre meritórne posúdenie veci, prihliadol aj na zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odvolací súd poukazuje na to, že náhle a neočakávané úmrtie člena rodiny zasiahlo žalobcov takým spôsobom, že následky sú neodvratiteľné a trvalé, keď rodina bola citovo previazaná a súdržná.

53. Odvolací súd má na rozdiel od žalobcov 1/, 2/, 3/ za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu (vychádzajúc z jednotlivých vyššie uvedených kritérií) a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch (mimoriadne traumatizujúci dopad na neúplnú rodinu, so silným prvkom odkázanosti). V rámci komparatívnych úvah súd prvej inštancie prihliadol na už priznané náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým rodičom a súrodencom (v prípadoch dopravných nehôd), v intervale približne medzi 50.000,- Eur a následne nižšími sumami. V prejednávanej veci aj podľa odvolacieho súdu nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do osobnostných práv (mimoriadny stupeň emočných útrap, odkázanosti, naviazanosti), ktorý by opodstatňoval priznanie peňažnej náhrady výrazne nad obvyklý priemer. Prisúdená náhrada nie je zjavne neprímeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie, s poukazom na vecnú pasívnu legitimitáciu žalovaného 2/. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi). V prevyšujúcej časti požadovanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy bola preto žaloba správne voči žalovanému 1/ (v poradí štvrtým výrokom) zamietnutá z dôvodu neprímeranosti navrhovanej peňažnej náhrady, preto odvolací súd v poradí štvrtý výrok ako vecne správny podľa § 387 CSP potvrdil.

54. K hodnoteniu kritérií okolností na strane škodcu odvolací súd uvádza, že rozsudkom súdu prvej inštancie vodič autobusu, ktorého žalovaný 1/ ako svojho zamestnanca použil na realizáciu svojej podnikateľskej činnosti, bol uznaný vinným z prečinu všeobecného ohrozenia (§ 285 ods. 1, 2, 4 Trestného zákona), keďže v dôsledku nedostatočnej pozornosti pri vedení vozidla zišiel s autobusom mimo diaľnice, pričom svojím konaním porušil ustanovenie § 4 ods. 1 písm. c/ zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Judikatúrou definované kritériá na strane škodcu sa uplatnia pritom len vtedy, ak mali súčasne vplyv na vnímanie ujmy oprávnených osôb, čo naplnené v posudzovanom prípade nebolo. Ústretový prístup škodcu z vykonaného dokazovania taktiež nevyplýval. Obdobne dopad udalosti na duševnú sféru škodcu, nebol spôsobilý mať vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými osobami a aj na majetkové pomery škodcu sa prihliada len výnimočne, v zmysle určitej moderácie vedené záujmom na tom, aby nedošlo k majetkovej likvidácii škodcu. Vyslovenie ľútosť v akejkoľvek forme je tiež považované len za elementárny prejav slušnosti, bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (poukaz na rozhodnutie NS SR sp.zn. 5 Cdo 265/2009).

55. Odvolací súd má za to, že poukaz žalobcov na iné druhy odškodňovania podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nebol opodstatnený. Uvedená legislatíva reguluje vzťahy medzi štátom a poškodeným alebo náhrady poskytované v rámci systému verejného poistenia, nie však súkromnoprávnu sféru v dôsledku neoprávneného zásahu jej subjektov. Obdobne schválené odškodnenia štátu vo vzťahu k pozostalým pri hromadných nešťastiach, nie sú spôsobilé byť komparátorom odškodňovania následkov zásahov v súkromnoprávných vzťahoch. Vzhľadom na to, že každý prípad je individuálny, nemožno ho zviazať tabuľkami (napríklad nová právna úprava Českej republiky v ustanovení § 2959 O.z. používa pri odškodňovaní duševných útrap pozostalých, v prípade usmrtenia blízkych osôb, plnú kompenzáciu vyvažujúcu utrpenie pozostalých formou peňažnej náhrady, i použitím zásad slušnosti). Mantinelmi pre proporcionálne spravodlivé zadostučinenie je atribút primeranosti, sledujúci účel kompenzácie a na druhej strane výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne.

56. Ústavný súd Českej republiky (porov. sp.zn. I. ÚS 2844/14) konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch. Odvolacia argumentácia žalobcov smerujúca k výpočtu náhrady nemajetkovej ujmy násobkami priemerného mesačného platu ústavného činiteľa, vývoja minimálnej mzdy alebo priemernej mzdy v národnom hospodárstve, je však založená na ekonomických ukazovateľoch, pričom pri odškodňovaní náhrady nemajetkovej ujmy sú rozhodujúce zákonom a judikatúrou vymedzené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy, za použitia komparácie v rozhodovacej praxi súdov.

57. Usmrtenie človeka je vážnym zásahom do súkromia a duševného zdravia blízkych osôb (rodič a dcéra, brat a sestra), tak ako to správne okresný uzavrel. Odvolací súd dáva do pozornosti rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009, v ktorom sa konštatuje, „ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou“, ďalej že „zásah so sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka <. o ochrane osobnosti“ ako aj rozhodnutia v obdobných veciach (rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/267/2016, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/130/2016).

58. Žalobcovia nedôvodne namietali v odvolaní porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, v dôsledku ktorého malo dôjsť k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil právne závery, ktoré primerane vysvetlil. Do práva na spravodlivý proces nepatrí súčasne aj právo strany konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (porov. rozhodnutie ÚS SR sp.zn. IV. ÚS 252/04). Rovnako neznamena ani to, aby strana konania bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkou a právnymi názormi (porov. rozhodnutie ÚS SR sp.zn. I. ÚS 50/04). Odvolací súd sa preto nestotožnil s názorom žalobcov, že súd prvej inštancie svojím rozhodnutím zasiahol do jej práva na spravodlivý proces.

59. Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamena automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. sp. zn. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 163/2015 zo 17. marca 2016).

60. Žalobcovia nedôvodne namietali v odvolaní porušenie práva na spravodlivý proces, aj vo vzťahu ku kritériám, podľa ktorých okresný súd pri úvahách o výške priznanej náhrady postupoval, keď odvolací súd poukazuje na odsek 20 a 21 odôvodnenia napadnutého rozsudku.

61. Podľa názoru odvolacieho súdu závažnosť vznikutej ujmy u žalobcov v danom prípade, ako i okolností, za ktorých k porušeniu práv došlo, preto plne opodstatňovali súdom prvej inštancie žalobcom priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy každému zo žalobcov podľa napadnutého rozsudku, došlo tak k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov (reštitučnej podstaty relutárnej náhrady a jej vyrovnávacieho charakteru). Odvolací súd konštatuje, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Náhrada nemajetkovej ujmy žalobcom, v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej správnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie.

62. S poukazom na uvedené, odvolací súd postupom podľa § 388 CSP napadnuté v poradí prvý, druhý, tretí a piaty výrok zmenil tak, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 20.000,- Eur a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 20.000,- Eur a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 3/ sumu 10.000,- Eur a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, postupom podľa § 387 CSP napadnutý v poradí štvrtý výrok a v poradí šiesty výrok vo zvyšku zamietnutej žaloby voči žalovanému 2/ potvrdil.

63. Podľa § 396 ods. 1, 2 CSP, ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

64. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

65. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v súdnom konaní je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel vynaložiť. Pomerovať úspech a neúspech vo veci však nemožno len tým, ako bolo o konkrétnom návrhu rozhodnuté, ale je ich treba posudzovať v širších súvislostiach. V rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 1/04 Ústavný súd Českej republiky zdôraznil, že rozhodovanie o trovách konania nesmie byť len mechanickým posudzovaním výsledkov sporu, bez komplexného zhodnotenia rozhodnutia v merite veci. Rozhodnutie o náhrade trov konania má byť zrejším a logickým ukončením celého súdneho sporu.

66. Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 OSP, ktorá sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch nepôjde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu (znaleckej činnosti). V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože nemožno ho ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 926 s.).

67. Nebolo by spravodlivé a v súlade so satisfakčnou funkciou nemajetkovej ujmy požadovať od žalobcov, aby svoju ujmu podceňovali len preto, aby potom nemuseli hradiť trovy konania, pričom pri rozhodovaní o náhrade trov v takýchto prípadoch treba rozlišovať čo je základné a čo sprevádzajúce (porov. nález ÚS ČR sp.zn. III. ÚS 170/99). Za základ sa pritom považuje rozhodnutie, že do práva žalobcov bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 926 s.). Riešenie spočíva v tom, že žalobcovia majú právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej) a priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci, keďže ten sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku. Typickým príkladom je žaloba o ochranu osobnosti s nárokom na peňažné zadostučinenie (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 926 s.). Žalobcov bolo preto nevyhnutné považovať za plne procesne úspešných, pretože mali plný úspech čo do základu uplatneného nároku a výška plnenia, vyplývajúca z tohto procesného úspechu, závisela od úvahy súdu.

68. Argumentácia žalobcov ako aj žalovaného 1/ namietajúca nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie (i) v časti o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanému 1/ bola opodstatnená. Z dôvodu úspechu žalobcov 1/, 2/, 3/ v konaní im vznikol nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/ v konaní neúspešným. S ohľadom na uvedené odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie vo vzťahu žalobcov 1/, 2/, 3/ a žalovaných 1/, 2/ tak, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú nárok voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v plnom rozsahu avšak z prísúdenej sumy.

69. Odvolací súd vyzval strany v zmysle § 382 CSP, aby sa vyjadril k použitiu ustanovení § 257 Civilného sporového poriadku medzi žalobcami a žalovaným 3/.

70. Žalobcovia sa na výzvu vyjadrili tak, že aplikácia vo vzťahu k žalovanej 3/ je dôvodná s poukazom na to, že k späťvzatiu pristúpili ešte pred prvým pojednávaním vo veci, priznanie náhrady trov konania žalovanej 3/ by voči žalobcom bolo neprimeranou tvrdosťou, pričom ich nepriznanie nebude predstavovať nadmerný a neprimeraný zásah do práv žalovanej 3/.

71. Žalovaný 1/ uviedol, že táto otázka sa ho primárne nedotýka, avšak k aplikácii § 257 CSP medzi žalobcami a žalovaným 3/ nemá námietky, ak budú zistené dôvody hodné osobitného zreteľa.

72. Žalovaný 2/ uviedol, že uvedené sa ho priamo nedotýka, ponecháva to na úvahu súdu.

73. Žalovaný 3/ uviedol, že neexistujú žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by zakladali dôvod na aplikáciu § 257 CSP. Žalobcovia zavinili zastavenie konania voči žalovanému 3/, ktorý bol nútený reagovať vo veci na svoju obranu, s účasťou v spore mu vznikli náklady, najmä na trovy právneho zastúpenia. O pasívnej vecnej legitímácii žalovaného 3/ sa vo veci meritórne nerozhodlo, čo žalobcovia späťvzatím žaloby neumožnili a nemožno ju riešiť dodatočne pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania.

74. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

75. Ak navrhovateľ vezme návrh späť, z procesného hľadiska zásadne platí, že zavinil zastavenie konania a preto je povinný nahradiť protistrane trovy konania. Otázku zavinenia zastavenia konania je potrebné posudzovať podľa procesného výsledku.

76. V prejednávanej veci zastavenie konania voči žalovanému 3/ zavinili žalobcovia (tak ako to správne uzavrel súd prvej inštancie), ktorí vzali žalobu späť, pričom k späťvzatiu nedošlo v dôsledku správania sa žalovaného 3/, ktoré je nutné posúdiť s ohľadom na predmet konania (napríklad dobrovoľným plnením). Žalobcovia odôvodňovali späťvzatie žaloby odôvodnením vecnej pasívnej legitímácie žalovaného 3/ v žalobe (k dopravnej nehode prišlo v priebehu cesty z literárnej exkurzie, organizovanej v rámci vzdelávacej činnosti žalovaného 3/, pričom žiak má tiež právo na náhradu škody, ktorá mu vznikla pri výchove a vzdelávacom procese alebo v priamej súvislosti s nimi a k späťvzatiu bolo pristúpené po vykonaní dokazovania znalcami z odboru cestná doprava a zdravotníctvo v trestnom konaní).

77. Zastavenie konania v tomto prípade zavinili žalobcovia, v dôsledku čoho vznikol nárok na náhradu trov konania žalovanému 3/ (čo taktiež uzavrel súd prvej inštancie). Argumentácia žalobcov týkajúca sa hmotnoprávných otázok, bola bez právneho významu k procesnému rozhodnutiu o zastavení konania (v dôsledku späťvzatia žaloby a zastavenia konania, nedošlo k vecnému preskúmaniu napadnutého rozhodnutia odvolacím súdom vo vzťahu k žalovanému 3/). Okolnosti, na ktoré žalobcovia poukazovali, predstavovali však dôvody hodné osobitného zreteľa, na ktoré bolo potrebné pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadať (čo však súd prvej inštancie už opomenul). Konkrétne na skutočnosti vedúce k vzniku predmetného sporu, aby rozhodnutie o náhrade trov konania bolo komplexným zhodnotením a ukončením celého súdneho sporu.

78. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Dôsledkom je neuloženie povinnosti náhrady trov konania strane, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením. Ide o prípady, kedy náhradová povinnosť sa javí ako neprimeraná tvrdosť, preto posúdenie súdu musí vždy vychádzať z posúdenia okolností konkrétnej veci, pričom významné sú okolnosti vedúce žalobcov k súdnemu uplatneniu nároku,

postoj strán v konaní, a v kontexte uvedeného sa prihliada aj k majetkovým, sociálnym a osobným pomerom strán konania.

79. Účelom tohto moderačného práva je zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania v prípadoch neprimeraného postihu náhradou trov konania voči zodpovednému subjektu.

80. Dôvody hodné osobitného zreteľa v danom prípade boli vzhľadnuté v povahe a okolnostiach sporu, vedúcich žalobcov k súdnemu uplatneniu nároku, keďže v čase dopravnej nehody bola zomrelá študentkou žalovaného 3/ a účastná školského podujatia organizovaného žalovaným 3/, ktorý zabezpečoval organizáciu celého podujatia, ako i dopravu, vrátane pedagogického dozoru. Z hľadiska prebiehajúceho súvisiaceho trestného konania pred súdom prvej inštancie (sp. zn. 30 T 45/2015), výsledky dokazovania boli spôsobilé mať vplyv aj na vedenie sporu v danej veci voči žalovaným, teda aj voči žalovanému 3/. K späťvzatiu žaloby voči žalovanému 3/ došlo pred začatím pojednávania. Moderačné právo v posudzovanej veci bolo potrebné použiť s prihliadnutím na charakter sporu, mimoriadne traumatizujúcu tragickú udalosť v priebehu školského podujatia organizovaného žalovaným 3/, v dôsledku ktorej najbližší príbuzní utrpeli vážnu citovú ujmu, s fatálnymi následkami na ich ďalší život.

81. Náhradová povinnosť žalobcov voči žalovanému 3/ sa preto javila ako neprimeraná tvrdosť. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti o náhrade trov konania žalobcov a žalovaného 3/ zmenil podľa § 388 CSP tak, že žalovanému 3/ náhradu trov konania vo vzťahu k žalobcom nepriznáva, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

82. Podľa § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch), ak je poplatník od poplatku oslobodený a súd jeho žalobe alebo návrhu vyhovel, zaplatí podľa výsledku konania poplatok alebo jeho pomernú časť žalovaný alebo odporca, ak nie je tiež od poplatku oslobodený.

83. Podľa § 2 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ak vznikne viacerým poplatníkom podľa odseku 1 povinnosť zaplatiť poplatok spoločne, platia ho spoločne a nerozdielne.

84. Podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch (v znení k 30.6.2016), od poplatku sú oslobodení žalobca v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.

85. Podľa § 6 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len "percentná sadzba") alebo pevnou sumou. Ak tento zákon neustanovuje inak, je poplatok za odvolanie päť eur a poplatok za dovolanie 10 eur.

86. Podľa položky 7b písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov, z návrhu na začatie konania na ochranu osobnosti spojenej s náhradou nemajetkovej ujmy 66 eur a 3 % z výšky uplatnenej z nemajetkovej ujmy, najviac 16 596,50 eura.

87. Podľa § 18f zákona o súdnych poplatkoch, z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. júna 2016 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. júna 2016, i keď sa stanú splatnými po 1. júli 2016.

88. Vo vzťahu v poradí deviatemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie v časti o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok Okresnému súdu Trnava vo výške 1.566,- Eur (žalovanému 1/), odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie vychádzal na danú vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a zohľadnil aj skutočnosť, že žalobcovia sú podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona o súdnych poplatkoch oslobodení od platenia súdnych poplatkov, pričom výšku uloženého súdneho poplatku správne určil v súlade s položkou 7b písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov. Súd prvej inštancie, však už pri svojom rozhodnutí nezohľadnil tú skutočnosť, že uznesením č. k. 37C/35/2016-295 zo dňa 21.12.2018 bol žalovaný 1/ čiastočne oslobodený od platenia súdnych poplatkov, keďže o poplatkovej povinnosti žalovaného 1/ bolo rozhodnuté už predtým skôr.

89. Podľa § 4 ods. 2. písm. i/ zákona o súdnych poplatkoch v relevantnom znení neskorších predpisov v čase začatia konania (písm. j/ v aktuálnom znení zákona o súdnych poplatkoch), žalobcovia 1/, 2/, 3/ boli osobne oslobodení od platenia súdneho poplatku, keďže žalobca v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom, je osobne oslobodený a podľa § 2 ods. 2 i vzhľadom na výsledok konania (v ktorom boli žalobcovia 1/, 2/, 3/ úspešní), vznikla povinnosť zaplatiť súdny poplatok žalovanému 1/ vo výške 500,- Eur, keďže bol čiastočne (uznesením označeným v odseku) od platenia súdnych poplatkov oslobodený a žalovanému 2/, ktorí nebol od poplatku oslobodení. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správe určil výšku súdneho poplatku 1.566 Eur s poukazom na položku 7b písm. b) Sadzovníka súdnych poplatkov. Ďalej odvolací súd poukazuje na to, že oslobodenie podľa uvedeného ustanovenia požíva žalobca, ktorým sú pri usmrtení aj pozostalé osoby domáhajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená trestným činom. Pri posudzovaní predmetného sporu bolo vychádzané zo zistenia, že žalovaný 1/ zodpovedá podľa § 427 Občianskeho zákonníka, na vznik ktorej zodpovednosti sa nevyžaduje zavinené konanie, pričom uvedené neznamená, že škoda spôsobená prevádzkou dopravného prostriedku nemôže byť zavinená, ako tomu bolo v danom spore. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 228/2012, v zmysle ktorého pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu je daná analogická aplikácia ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo znamená, že zásah spôsobený vodičom, ktorý bol použitý na realizáciu činnosti žalovaného 1/, sa považuje za zásah spôsobený priamo žalovaným 1/, pričom zamestnanec žalovaného 1/ sa dopustil protiprávneho konania, kvalifikovaného súdnym rozhodnutím ako prečin všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1, 2, 4 Trestného zákona. Argument žalovaného 2/, že od platenia súdneho poplatku by boli žalobcovia oslobodení jedine v prípade, ak by si náhradu nemajetkovej ujmy uplatňovali priamo voči vinníkovi, ktorý by priamo im trestným činom spôsobil ujmu, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ nespôsobili žalobcom žiadnu ujmu, nebol správny a takýto nárok, za ktorý zodpovedá žalovaný 1/, si žalobcovia uplatnili aj priamo proti žalovanému 2/, keďže žalovaný 1/ má právo, aby žalovaný 2/ za neho nahradil poškodený nárok na uplatňovanú náhradu. V súvislosti s posudzovaním úspechu i pre účely rozhodovania podľa § 2 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch (ak súd žalobe vyhovel) sa tu vzťahuje už vyššie uvedená argumentácia, keďže žalobcov 1/, 2/, 3/ je treba považovať za úspešných v danom spore (v plnom rozsahu (vychádzajúc z výšky priznaného peňažného plnenia, z ktorej bolo vychádzané i pri výpočte poplatkovej povinnosti)). S ohľadom na uvedené ako aj to, že obaja žalovaní 1/ a 2/ boli v konaní neúspešní, odvolací súd postupom podľa § 388 CSP zmenil v poradí deviaty výrok o povinnosti zaplatiť súdny poplatok, tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

90. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania medzi žalobcami 1/, 2/, 3/ a žalovaným 2/ odvolací súd rozhodol podľa § 255 v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 CSP, vychádzajúc z pomeru úspechu strán v odvolacom konaní. V odvolacom konaní dosiahli žalobcovia 1/ až 3/ voči žalovanému 2/ plný úspech (s poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu v odseku 66 a 67), vznikol im teda nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému 2/ v konaní neúspešnom. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

91. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania medzi žalobcami 1/, 2/, 3/ a žalovaným 1/ odvolací súd rozhodol podľa § 255 v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 CSP, vychádzajúc z pomeru úspechu strán v odvolacom konaní. V odvolacom konaní neboli žalobcovia úspešní v napadnutom v poradí štvrtom výroku, úspešní boli v napadnutom v poradí šiestom výroku, žalovaný 1/ nebol úspešný v napadnutých v poradí prvom, druhom, treťom, piatom, šiestom a deviatom výroku, teda žiadna z týchto strán (odvolateľov) nedosiahla v celom rozsahu to čoho sa odvolaním domáhala, preto žiadnej zo strán nebol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

92. Žalobcom 1/, 2/, 3/ vo vzťahu k žalovanému 3/ odvolací súd nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 257 CSP, s prihliadnutím na okolnosti prípadu. Žalobcovia zapríčinili zastavenie konania, v dôsledku ktorého žalovanému 3/ vznikol nárok na náhradu vynaložených trov do späťvzatia žaloby, avšak len z dôvodov hodných osobitného zreteľa nedošlo k priznaniu náhrady trov žalovanému 3/.

93. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).